

Narodni gospodar.

Glasilno Gospodarske zveze.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni; za četrto leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca.
Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon št. 143.

V Ljubljani, 25. januarija 1900.

Poštno-hran. št. 849.872

Vabilo na naročbo.

Pri vstopu v javnost zavedamo se, da s svojim listom ustrezamo vitalni potrebi naroda. Narodno-gospodarski strokoven list, obsegajoč celo prostrano polje narodnega gospodarstva, kmetijstvo, trgovino in obrt, je resna potreba našega ljudskega življenja. Sredi šuma, vika in krika strastnih dnevnih političnih bojov in razprtij ne smemo nikdar zabiti, da narodno-gospodarsko življenje sledi svojim lastnim zakonom, neodvisno od političnih programov — in da smo na čvrstem razvoju in napredku našega narodnega gospodarstva interesovani enako vsi, brez razlike strank, da je torej tukaj točka, kjer moramo v lastnem interesu vsi složno sodelovati, vsi stanovi in vsi posamezniki, v skupni blagor ljudstva in posameznika! Ne smemo prezirati, da je zdravo narodno-gospodarsko življenje jeden najvažnejših virov ljudske neodvisnosti in splošnega napredka.

Ta misel, ki čedalje bolj prodira med narodom, — je vredna in potrebna svojega glasila. Treba jo je uglobiti in razširiti — z razširjenjem in uglobljenjem strokovnega narodno-gospodarskega znanja. Malenkostno pa bi bilo, če bi hoteli posamezne stroke narodnega gospodarstva razmotrivati le iz tehničnega stališča. Tehnično izboljšanje produkcije in trgovskega prometa jedino ne more rešiti ne kmetijstva, ne rokodelstva in ne domače trgovine pretečega propada. To zamore doseči le obsežna socialna preosnova. Zato bodejo naši predali odprti socialno-političnim razpravam.

Politike pa se bomo strogo ogibali. Mi nismo političen list in ne služimo nobeni politični smeri. Iz tega pa nikakor ne sledi, da bi morali prezirati delovanje tistih javnih zastopov, ki so poklicani pečati se z narodno-gospodarskimi zadevami: deželni zborov in državnega zbora. Ravno nasprotno: S paznim očesom bomo zasledovali delovanje omenjenih zastopov na narodno-gospodarskem polju in, če treba, ne bomo štedili s kritiko. Vsakdo, kdor se resno peča z narodnim gospodarstvom, vidi in občuti, kako trpijo najvažnejše narodno-gospodarske zadeve radi tega, ker se javni zastopi v prvi vrsti pečajo le z jezikovnimi in drugimi političnimi zadevami, pri tem pa naravnost prezirajo, da ljudstvo tava iz jedne narodno-gospodarske krize v drugo. Ljudstvo umira — nekateri poslanci pa nimajo važnejšega posla, nego prepirati se čestokrat o zadevah, ki so za blagor ljudstva brez bistvenega pomena. Tako ne more in ne sme ostati. Prva dolžnost poslancev je, varovati narodno-gospodarske koristi ljudstva. To hoče ljudstvo v svoji velikanski večini. In mi hočemo biti tolmač te ljudske volje, in se ne bomo strašili, ako treba, rabiti ostrino brezozirne kritike — ne ozirajoč se na levo ali desno! Hiša ljudstva gorí, plamen že šviga iz strehe — zadnji čas je, gasiti. Noben ozir nas ne bode motil pri tem delu! S tem programom stopamo, s trdnim zaupanjem v Božjo pomoč, v javnost.

Prvo številko smo razposlali v 18 000 izvodih. Naravno, da so se pri tako obsežni ekspediciji pripetile neprilike, vsled česar lista marsikdo ni dobil v roke, komur je bil namenjen. Poleg tega je zanimanje za naš list tako veliko, da niti 18.000 izvodov ni zadostovalo; na tisoče oglasil morali smo pri prvi številki prezirati — ker nismo imeli več zaloga. **Zato smo, da zamoremo ustreči vsem željam, tudi današnji list priredili kot ogledno številko, katero smo razposlali še mnogim nenaročnikom brezplačno.** V bodoče pa se bode list pošiljal le naročnikom in pa članom Gospodarske zveze. Zatorej opozarjamo slehernega, ki želi list dobivati, naj pravočasno pošlje naročnino ali pa pristopi Gospodarski zvezi. — Cena listu je:

za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrto leta 1 K.

Za vplačilo naročnine naj se porabi poštna položnica, ki je bila prvi številki lista priložena; za one, ki prve številke niso dobili, priložili smo poštno položnico današnjemu listu.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.

Od vsake številke pridržujemo nekaj iztisov v rezervi, da zamoremo novim naročnikom, ki niso prejeli oglednih števil, tudi prejšnje številke doposlati.

Nekaj iztisov današnje številke imamo še vrhu tega na razpolago. Kdor jo torej želi dobiti na ogled, naj to sporoči upravništvu ter naznani natančno svoj naslov. Dokler nam to dovoli zaloga, ustrezali bomo takim željam brez izjeme drage volje.

Gospodarska zveza v Ljubljani,

registr. zadruga z omejeno zavezo.

Pomen in smoter te velike osrednje zadruge predočimo našim čitateljem najbolje, če ponatisnemo zadevne točke pravil, ki se glasijo sledeče:

§ 2.) Zadruga ima namen:

1. pospeševati zadržno organizacijo kmetijstva;
2. pospeševati v občie kmetijsko gospodarstvo svojih udov;
3. pospeševati trgovino in obrt svojih udov.

Te namene dosega zadruga zlasti s tem, da

ad 1.

- a) združuje v sebi, kot osrednji zvezi, zadruge kmetijskega značaja, zasnovane temeljem zakona z dné 9. aprila 1873, drž. zak. šte. 70, kakor: hranilnice in posojilnice Raiffeisnovega načina, kmetijska društva, skladiščne zadruge, gospodarske zadruge itd.;
- b) združuje istotako tudi druge zadruge, zasnovane temeljem zakona z dné 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, kojih pridružitvev utegne služiti združnim namenom;
- c) posreduje promet pod a) in b) navedenih zadrug mej seboj in s trgovom;
- d) sploh s svetom, podukom in dejanjem podpira in pospešuje delovanje pod a) in b) navedenih zadrug;
- e) pospešuje ustanovitev novih takih pridobitnih in gospodarskih zadrug, kakor so označene pod a) in b);
- f) pospešuje, odnosno izvršuje mej označenimi, sebi priklopljenimi, zadrugami denarno zravnavo z dovoljevanjem kredita ter s sprejemanjem in obrestovanjem denarnih prebitkov v tekočem računu;
- g) izvršuje strokovno revizijo pod a) in b) navedenih, društvu priklopljenih zadrug;
- h) se sploh poslužuje v okviru svojih pravil vseh postavnih sredstev v pospeševanje označene združne organizacije;

ad 2.

- a) pospešuje s podukom, svetom in dejanjem kmetijstvo in gozdarstvo svojih udov;
- b) posreduje za svoje ude dobivanje kmetijskih potrebščin, posebno umetnih gnojil, semen, kmetijskega orodja, kmetijskih strojev i. t. d.;

c) posreduje za svoje ude razpečavanje kmetijskih pridelkov in kmetijsko-obrtnih izdelkov, h katerim se štejejo zlasti tudi izdelki domače obrtnije na kmetih;

d) v popolnejšo dosego združnega namena pospešuje v občie kmetijstvo in gozdarstvo;

ad 3.

a) pospešuje samostalno trgovino in obrt v soglasju z opravičenimi interesi kmetijstva;

b) deluje za osvobojenje domačega obrtnika in trgovca od tujega kapitala;

c) posreduje promet mej svojimi udi trgovci in obrtniki mej sabo, s pod a) in b) ad 1. označenimi zadrugami in s splošnim trgovom, bodisi v svrhu nabave blaga ali v svrhu razpečavanja kateregakoli blaga ali obrtnih izdelkov.

§ 31. Zadruga snuje in vzdržuje v dosego svojih namenov skladišča. Skladišča služijo zlasti:

a) v svrhu razpečavanja kmetijskih pridelkov in obrtnih izdelkov, katere Zvezine zadruge ali pa posamezni združniki izročijo Zvezi v razpečavanje;

b) v svrhu nabave vseh potrebščin na blagu za Zvezine zadruge, obrtnike in trgovce, ter kmetijskih potrebščin za ude-kmetovalce.

Razpečava, kakor tudi nabava se vrši ali proti primerni posrednici, na račun naročevalca-uda, ali pa v lastnem računu Zveze; v slučaju razpečave na račun naročevalca sprejme poslednji od Zveze na isti izročeno blago primerno ponapredščino.

Zveza ima sama odločevati o tem, se li posluži enega ali drugega načina svojega posredovanja.

Zadruga je tudi opravičena v svojih skladiščih založeno blago predelavati.

§ 4.) V § 2. ad 1. pod f) označeno nalogo sme Zveza ali sama neposredno izvrševati ali pa delno ali popolno izvrševanje te naloge poveriti kakemu denarnemu zavodu, v prvi vrsti „Ljudski posojilnici“ v Ljubljani, ki že danes tvori osrednjo združno blagajno.

§ 5.) Gledé v § 2.) ad 2. označenega Zvezinega smotra se posebej določa še sledeče:

a) Vsak združnik ima pravico v vseh kmetijstva ali gozdarstva tičočih se vprašanjih zahtevati sveta od zadruge. Ta pravica razteza se zlasti tudi na kmetijstvo ali gozdarstvo zadevajoče pravne zadeve. Zveza je obvezana vsaki taki za-

htevi udov nemudoma brezplačno vstreči.

Zveza pa je opravičena, svoje člane-kmetovalce na zahtevanje tudi v drugih, ne neposredno kmetijstva ali gozdarstva tikajočih se pravnih zadevah s svetom in dejanjem podpirati in zlasti prizadevati se, da se preteče pravde mej člani kmetovalci poravnanim potom zaprečijo.

b) Posebna naloga Zveze je, da varuje z vsemi zakonitimi sredstvi samostalno gospodarsko eksistenco svojih udov-kmetovalcev. V to svrhu posreduje zlasti financijelno ranžiranje udov-kmetovalcev proti zmerni, že naprej tarifarično določeni odškodnini. Če je pa eksekutivna prodaja kmetijskega posestva kaknega uda neizogibna, se prizadeva Zveza, da posestvo pred dražbo, pri ali tudi po dražbi bodisi sama, ali po kaki posojilnici v ta namen kupi, da je zopet izroči prejšnemu eksekutu, ali kakemu članu njegove rodbine, kot najemniku, z možnostjo, tekom let zopet pridobiti je v svojo last.

Če je pa izvršitev poslednjega namena Zvezi iz kateregakoli stvarnega ali osebnega vzroka nemo-goča, ima tako kupljeno posestvo, po možnosti skupaj ali po kosih, prodati kmetovalcem pod najugodnejšimi plačilnimi uveti, ter pri enakih kupnih ponudbah vedno dati prednost svojim udom.

c) Kakor je v § 3. označeno, bode si zadruga napravila svoja skladišča v ta namen, da nabavlja kmetijske potrebščine na debelo in jih potem za primerno ceno oddaja svojim udom. To se bode zgodilo ali neposredno, ali pa posredno po podružnicah odnosno po Zvezinih zadrugah.

Posebna naloga Zveze je tudi, z lastnimi napravami dobivati kmetijske potrebščine v svrhu oddaje svojim udom: v to spada zlasti snovanje in vzdržavanje semenskih nasadov, drevesnic, trtnic itd.

d) V svrhu razpečavanja kmetijskih pridelkov Zvezinih udov bodejo služila Zvezina skladišča. V skladišča se bodejo prevzemali kmetijski pridelki in kmetijsko obrtni izdelki Zvezinih udov neposredno, ali pa posredno po Zvezinih zadrugah ali podružnicah, po dogovorjenih cenah in razpečavali na lastni račun Zveze — ali pa

jih bode Zveza prevzemala in razpečavala na račun oddajalcev, ter v tem slučaju na prevzeto blago dajala posojila.

e) Ker občni napredek kmetijstva in gozdarstva hasne tudi kmetijstvu in gozdarstvu Zvezinih udov, zato se peča zadruga tudi s pospeševanjem kmetijstva in gozdarstva sploh in dosega ta smoter zlasti s tem, da

1. snuje zadruge in naprave za povzdigo kmetijstva in gozdarstva;

2. prireja primerne podučne shode ter izdaja primerne spise in tiskovine;

3. snuje in vzdržuje strokovne knjižnice in kmetijski muzej;

4. neguje kmetijsko in gozdarsko statistiko;

5. prireja ali podpira kmetijske ali gozdarske razstave;

6. deli javna priznanja, odlikovanja in darila za posebno hvalevredna prizadevanja in vspehe na polju kmetijstva in gozdarstva ter priporoča taka odlična prizadevanja ali vspehe pri c. kr. vladi ali deželnem zastopu v dosego priznanja in podpor;

7. se primernim potom pri zakonodavnih državnih in samoupravnih oblastnijah poteza za kmetijstvu in gozdarstvu koristne zakone, naredbe in naprave;

8. izreka svoje mnenje o deželno kulturo zadevajočih zakonskih načrtih, nameranih napravah in zavodih;

9. sodeluje, na željo pristojne oblasti, pri razdeljevanju državnih, deželnih in drugih podpor za kmetijstvo ali gozdarstvo.

Pod 1., 2. in 3. označeni zavodi in naprave imajo v prvi vrsti neposredno služiti zadrugi.

§ 6.) V dosego svojih v predidocih paragrafih označenih smotrov prireja zadruga društvene shode ter izdaje primerne spise in tiskovine, zlasti pa lastno strokovno društveno glasilo.

Tudi se zadruga primernim potom pri zakonodavnih zborih, državnih in samoupravnih oblastvih poteguje za to, da se izdajejo zakoni in naredbe in snuje naprave v prilog zadrugi.

Vsak kmetovalec, obrtnik in trgovec in vsakdo drugi, ki se zanimlje za blagostanje teh stanov, iz predstoječega ponatisa lahko sprevidi, kako važno je zanj, da pristopi čim preje kot član k Gospodarski zvezi.

Gospodarski zvezi lahko pristopi kot redni član vsakdo, naj si bode katerikoli stanu. V ta namem

ima založiti opravljen delež v znesku 2 K in plačati letnega upravnega prispevka 2 K; tudi mora ob vstopu plačati 1 K pristopnine. Toraj ima prvo leto plačati vsega skupaj 5 K, nadaljna leta pa le po 2 K na leto. Za ta malenkosten prispevek uživa vse pravice in ugodnosti članstva Gospodarske zveze in dobiva naš list brezplačno.

Kmetijstvo.

Gospodarska zveza in kmetijski stan.

Na vodilnem mestu je natisnen izvod iz pravil Gospodarske zveze. Ta izvod kaže jasno, kako velikanskega pomena je omenjena zveza za kmetijski stan in kako nujne važnosti je, da se je vsak zaveden kmetovalec oklene s tem, da jej pristopi kot ud.

A ne le cel stan kmetovalca pridobi po Gospodarski zvezi: *tudi vsak posamezen kmetijski gospodar ima neposreden dobiček, če pristopi kot član k Gospodarski zvezi*

Vsak kmetijski gospodar, ki se sprejme kot član v Gospodarsko zvezo, uživa zlasti sledeče ugodnosti:

1. Dobiva brezplačno naš list „Narodni gospodar“ — ki sicer stane 4 K letne naročnine;

2. v vsaki zadevi svojega gospodarstva se sme obrniti do Gospodarske zveze za svet in ga dobi brezplačno; to velja tudi v kmetijskega gospodarstva tičočih se pravnih zadevah;

3. kmetijski gospodar, ki je v denarnih stiskah, sme se obrniti do Gospodarske zveze za pomoč; zveza mu proti primerni, na prej določeni odškodnini, če je sploh mogoče, vse uredi, zlasti tudi vse potrebne zemljeknjižne izpeljave itd.;

4. član, ki izvršilne prodaje posestva ne more več odvrniti, se obrne do Gospodarske zveze in ista, če le mogoče, posestvo kupi na dražbi in je izroči prejšnjemu posestniku ali pa kakemu članu njegove rodbine proti primerni najemščini in tako, da tekom let prejšnji posestnik postane zopet lastnik svojega posestva;

5. vsakovrstne kmetijske potrebščine, zlasti umetna gnojila, orodje, stroje itd. član - kmetovalec lahko naroča in dobiva pri Gospodarski zvezi, kjer se bode skrbelo, da dobi dobro blago za primerno ceno;

6. ravno tako se član - kmetovalec lahko obrne do „Gospodarske zveze“, da mu pomaga kmetijske pridelke karkoli mogoče ugodno razpečavati.

To so nekateri poglavitne ugodnosti, katere ima kmetovalec, če pristopi kot ud k Gospodarski zvezi.

Vsakdo mora izprevideti, da so to take ugodnosti, da pač noben zaveden kmetovalec ne more opustiti tega pristopa.

Kako se pristopi Gospod. zvezi? Kmetovalec pristopi „Gospod. zvezi“ kot redni član. V ta namen ima prvo leto, toraj ob vstopu, vplačati:

1. opravljeni delež v znesku	2 K
pristopnino v znesku	1 K
letni upravni prispevek	2 K
skupaj	5 K.

Nadaljna leta pa bode imel plačati samo po 2 K ali 1 gld. letnine i. s. vsako leto najpozneje do konec meseca januarja.

Delež v znesku 2 K ostane lastnina člana in dobi ta znesek, če iz društva izstopi, nazaj.

Kmetovalec, ki želi pristopiti, naj toraj po poštni položnici ali pa nakaznici dpošlje Gospodarski zvezi znesek 5 K = 2 gld. 50 kr. s pristavkom, da želi pristopiti kot redni član. Vse drugo potem izve neposredno od Gospodarske zveze.

Poljedelstvo.

Izgled obnovitve neplodonosnih pustinj in senožetij.

O občini Hermeskeil na Nemškem, ki ima veliko neplodonosnih ravnin, poročajo, kako se je ondi zboljšala rodovitnost zemlje. Sedanje znanje umnega kmetijstva je pretvorilo zapuščene planjave, ki so donasale le pičlo krmo, v najrodovitnejša polja in travnike. Taki uspehi so se dosegli edino le z uporabo umetnih gnojil. Profesor Kirchner, prvi rektor iz kroga kmetijskih profesorjev na vseučilišču v Lipskem, trdi v prošlem letu v govoru, s katerim je nastopil svojo rektorsko čast: Iz kamnja moremo z pomočjo umetnih gnojil kruh pridelati, to se pravi iz najslabeje zemlje se lahko napravi pravilni uporabi umetnih gnojil najplodoviteje polje. Dokaz temu so zapuščene planjave občine Hermeskeil.

Preroditev se je izvršila na sledeči način: v jeseni se je 7 ha take pustinje preoralo in se je porabilo za 1 ha 16 q vapna 6 q Tomževea žlindre in 4 q kajnita. Spomladi se je

zopet pognojilo s 4 q žindre in 2 q kajnita; vsejal se je oves z deteljino in travnato mešanico. Za bujno rast ovsu se je še potrosilo spomladi 100 kg čilskega solitra. Ta travnodeteljina mešanica je dala v teku 5 let sledeče pridelke, ki so se preračunali na denarno vrednost:

Po računskih podatkih občine Hermeskeil se je pridelalo krme na 7 ha v vrednosti 2646 gld. 27 kr., stroški za obdelovanje, gnojitev in setev so znašali 1508 gld. 76 kr., tedaj je bilo čistega dohodka na taki zboljšani pustinji 1137 gld. 51 kr., oziroma na 1 ha 162 gld. 50 kr. Preje bila na istem mestu paša komaj 2 gld. vredna!!

Zemlja je bila vredna, predno se je jela zboljšavati, 1 ha 71—118 gld., danes pa ima vrednost 475—594 gld.

Ali nimamo v slovenskih pokrajinah veliko takih pustinj, pri katerih izplača delo komaj pridelek in je mnogokrat davek večji kot dohodek? Tudi pri nas bi bilo moči iz slabih senožetij prirediti lepe travnike s pomočjo umetnih gnojil in s setvijo dobrih travniških zmesi. Kakega velicega pomena bi bilo to za ljudski blagor! Ljudstvo se izseljuje in si išče kruha v tujini, doma pa zemlja prazna leži, ker je ne znajo izkoristiti.

Kako preiskavati, ali in koliko ima detelja predenice.

Važen za kmetijska društva kakor tudi za posamezne posestnike je preiskovalni stroj za predenico v detelji, ki stane pri tvrdki Hofherr Schrantz na Dunaji 5 kron 87 vinarjev. S preiskovalnim strojem se lahko dokaže, koliko predeničnih zrn je v 1 kg. detelje. Vzame se 100 gr. detelje in se dobi s pomočjo stroja n. pr. 10 zrnov predenice, tedaj je v 1 kg. detelje $10 \times 10 = 100$ zrnov predenice. Stroj je vsakemu društvu najtopleje priporočati, kajti rabi se povsod v veliko zadovoljnost.

Živinoreja,

O vzreji prascev.

Krma svinji bodi tečna. Paziti treba na to, da se ne poklada taka krma, ki bi bila škodljiva zdravju svinje. V prvem času po porodu prašički 14 dni večino časa prespé. Po preteku dveh tednov postanejo prašički bolj živahni in letajo po svinjaku. V tem času začno že v steljo riti in ta čas je naj bolj umestno, vreči jim vsak dan pehar prsti.

Svinja rije po prsti in prasci se navadijo tudi brskati, pri tem užijejo kaj prsti, ki ima fosforno in vapneno kislino v sebi, ki je važno za razvoj okostja mlade živali. Dobro je tudi, prsti primešati malo žlico vapnene klaje, ki posebno pospeši razvoj kostij. Tudi ako denemo med krmilo pepel, pomnožimo vapno v krmi in koristimo mladi živali. Jako umestno je že v mladosti uplivati na prebavila, da se utrdijo in zamorejo v starosti prebavljati vsako žito. V ta namen je umestno na prst nekoliko ječmena potresti, žival dobi, kedar rije, kako zrnice ječmena in si tako ukrepi prebavila. Polagoma se navadijo prašički na krmo in v petem ali šestem tednu se jim lahko daje kravje mleko in se jih tako počasi odvadi od svinje.

Najbolje je, mladiče ločene od starke krmiti v posebnem svinjaku. Korita se morajo vedno snažiti, da se ne razvijajo v špranjah lesa od ene do druge krmilne glivice, ki bi kvarile krmo in povzročale razne bolezni. Vse škodljive kisline in glivice se najlozje odpravijo, če se osnažijo korita vsak teden enkrat ali dvakrat z vapneno vodo. Kot krmilo za prašičke je najbolje zmečkan krompir pomešan z zmletim ječmenom ali ovsom; jako dobro je tudi vapneno klajo potrositi na krmo. Po preteku osmih tednov se prašički odstavijo. Umestno je navadno mleko nadomestiti s posnetim mlekom in ovseno moko.

Krmljenje z lanenim semenom.

Laneno seme je zelo dragoceno krmilo, ker ima veliko beljakovine in tolsče. Kljub visoki ceni priporoča se krmljenje z lanenim semenom ondi, kjer se plačuje mleko drago, kakor v zdraviščih, kjer se z mlekom zdravi, ali v zavodih, v katerih se pripravlja po gotovih določilih mleko za otroke. Dobro je tudi laneno seme pokladati v rasti zaostalim mladim živalim, kakor žrebetom, teletom ali prašičkom. Umestno je posebno uporabljati laneno seme, kjer vračajo mlekarske zadruge posestnikom na željo posneto mleko. $\frac{1}{2}$ kg. posnetega mleka s 30 gr. lanenega semena ima isto redilno vrednost za živino, kot navadno neposneto mleko. To je važno pri vzreji mladih živinčet ali prašičkov. Laneno seme lahko nadomeščamo z večjo množino ovsene moke, kajti oves ima počez 5,7% tolsče, laneno seme pa 35,6%, tedaj treba 150 gr. ovsene moke na $\frac{1}{2}$ kg. posnetega mleka.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Deželni odbor kranjski postavil je učitelja za mlekarstvo in sirarstvo. Mlekarske zadruge, ki bi zahtevale, da se jim določijo deželni sirarski veščak v posvet, naj se obrnejo naravnost na deželni odbor v Ljubljani.

Vinarstvo.

Kako obnovimo svoj vinograd.

I.

Trtna uš, majhna živalica, toda najhujša sovražnica vinarstvu, razširila se je skoraj že po vseh vinorodnih krajih na Slovenskem. Mnogo se je skušalo, da bi se ta zajedalka uničila, a do danes so se izjalovili vsi poskusi in trtna uš živi in se širi koderkoli raste vinska trta.

Vinarstvu edino rešitev smo našli v divji ameriški trti. Imamo tudi take ameriške trte, ki so se s križanjem z našo vinsko trto tako požlahtnile, da rodé sad kakor prava vinska trta, a vrhu tega prenašajo deloma dobro trtno uš. Pravimo jim hibride. Ker nam pa dajejo hibride jako slabo vino, kakor poznata izabela, jih skoraj nikjer več ne sadé. Najbolj znane so jaquer, herbemont, clinton itd. Le s tem, da cepimo našo vinsko trto na divjo ameriško, zamoremo jo ohraniti pogube. Trudapolno delo, ki zahteva mnogo žrtve in dobre volje, predno nas pripelje do uspeha.

Videl sem gorice, ki so se zasadile že pred desetimi in več leti, prave trgatve pa še sedaj ne dajo. Bila bi pač trgatve, dobra in obila trgatve, ako bi bili vsi trsi kakor so posamezni. Toda tu raste trs, ki je krasno obložen, tam dalje je drugi, ki boleha, še naprej ganiti ni ali je še nepožlahtnjen in tako je po vsem vinogradu. Vinčar pak se trudi, cepi in podsaja, do uspeha pa ne pride. Zagrešil je že v začetku pravo pot. Videl sem pa tudi gorice, o katerih bi lahko rekel, da se stori človeku milo, če jih samo vidi. Po ves dan bi čepel v trtni sencu ter občudoval velikanske grozde, pod katerimi se trta šibi. Tako je obložena, da je krasota! In nikjer ne manjka trsa, vse v najlepšem redu! Nehoté mi je prišlo takrat v misel, da je trtna uš vinarstvu prav za prav v srečo in ne v nesrečo. Pač bi bila v srečo, če bi se vsi stari vinogradi tako obnovili! In zakaj bi se ne!? Ravnajmo razumno in imeli bomo v svojem podjetju srečo.

Ker sem si ogledal že več vinorodnih krajev v Avstriji in na Ogrskem, kjer so se poskušali razni načini s prenovitvijo vinogradov na ameriškansko podlago, hočem podati tukaj nekako vodilo, po katerem pridemo kmalu do vinograda, ki bo stal krepko proti svojim sovražnikom in nam bo dajal obilo in dobrega sadú. Ne rečem pa, da je to in isto povsod enako dobro, ne, vsak kraj, vsaka lega, vsaka zemlja zahteva nekaj drugega in zato rabi iz mojega vodila samo to, kar se ti zdi, da bo tebi prijalo.

Ker ne traja vinograd samo nekoliko let, preudariti moramo že kedar zasajamo vinograd vse okoliščine in potrebe, ki uplivajo na razvoj vinske trte. Pogreške, ki smo jih naredili pri nasadu, jako težko popravimo. Naši vinorejci greše ravno v tem pogledu prav mnogo, ker se domislijo tega še-le takrat, kedar je prepozno.

Pred vsem moramo imeti za trto sposoben prostor. Če nimamo prostora v dobri legi, je boljše, da ne zasajamo tam trte, marveč sadje ali kaj drugega, kar ni tako navezano na solčno gorkoto. Na Kranjskem in Štajerskem zasajamo svoje vinograde večidel le v bregove, na Primorskem pa, kjer je obnebbe bolj milo, tudi v ravnino. V bregovitih vinogradih je obdelovanje jako težavno in zategadel stanejo taki vinogradi mnogo več denarja nego oni v ravnini, katere lahko tudi s plugom obdelujemo; da je južna lega v bregu najboljša, zna vsak vinorejec. Tu ne rodi sicer trta največ, vendar je kapljica, ki jo tu dobivamo, najboljša.

Kakor na lego, paziti moramo tudi na zemljo, v katero hočemo zasaditi ameriškansko trto. Izkušnje nas učé, da ji ne prija vsaka zemlja; posebno ona, ki ima mnogo razstopnega vapna, škoduje nekaterim ameriškankam. Vapno prouzročuje namreč na trtnem listju takozvano bledico ali klorozo, katero spoznaš na tem, da listje že meseca junija porumeni, trta močno peša in kmalu pomrje. Za vapnena tla se je do sedaj najbolj sponesla rupestris monticola. Če ne presega množina vapna 20 %, smemo saditi v dotično zemljo tudi trto riparijo ali pa solonis. Pri večji množini vapna sadi naj se pa rajši samo rupestris monticola, ki prenaša tudi včasih do 40 % vapna. To pa niso določene meje, kajti poznam lege s 60 % vapna, in vendar uspevajo v dotični zemlji prav dobro vse tri omenjene vrste ameriških trti. Važno je zato, v kakšni obliki se nahaja

vapno. Če je lahko razstopno in trti ložej dohodno, škoduje več, nego v nasprotnem slučaju. Kako vapnenasta je zemlja, spoznamo na priprost način, če jo polijemo z nekoliko kapljic žveplene kisline. Čim bolj se zemlja peni, temveč vapna je v nji. Katera ameriškanska trta se bo v dotični zemlji najboljše sponašala, povejo pa vendarle poskusi sami najboljše. Nekoliko let prej, nego mislimo napraviti vinograd, zasádimo zato par ameriških trsov različnih vrst v dotično zemljo. Ona trtna vrsta, ki se najboljše razvija, služi naj za podlago celemu vinogradu.

Kedar kupujemo ameriškanske trte, paziti nam je treba, da dobimo tudi v resnici to, kar zahtevamo. Slabega blaga ne kupujmo in če imamo sami ameriškansk maternjak, pazimo, da bodo v njem samo čisti in dobri trsi. Kar je slabega, izkopajmo ali pa precepimo.

Od dobre podlage zahtevamo v prvi vrsti, da uspešno prenaša trtno uš. Tega pa ne moremo trditi o vseh ameriškanskih trtah, kar se je od početka mislilo. Posebno hibride niso dovolj trpežne. Razun tega mora podlaga prijati zemlji, se mora lahko okoreničiti ter se rada in trpežno spojiti s plemenito trto. Želeti je tudi, da ima podlaga močno rast in ni občutljiva proti vremenskim uplivom.

Med vsemi ameriškankami se odlikuje riparija portalis, trta z velikimi, debelimi listi, krepkimi mladikami in močno rastjo. Njen cvet je moški, ne rodi tedaj nikdar grozdja. Za bolj močna in redilna tla, ki nimajo preveč vapna in v katerih ne zastaja voda, je najboljša podlaga. Vgaja ji temnorudeča ilnata, pa ne pretežka zemlja. Kjer ne raste dobro riparija, sadili bomo rupestris monticolo, ki prenaša tudi zemljo s 40 % vapna. Prijajo ji pa bolj gorka in suha tla nego mrzla in vlažna. Za Primorsko, posebno za Kras in Istro, je tedaj največega priporočila vredna. Vkoreniči se lahko, sprejme rada plemenito trto in se na spojnem mestu prav enakomerno debeli. Tretja ameriškanska trta, katera se še priporoča, je solonis. Ona prenaša tudi dobro vapnena tla, sadili jo bomo pa v bolj šibko in vlažno zemljo, kjer se ni bati pred sušo. Nasprotno rupestris monticoli se jako težko vkoreniči in se ne spoji baš rada s plemenito trto. Tudi trtna ušica se je bolj prime nego prejšnjih dveh, posebno v južnih krajih.

Predno vdarimo samo enkrat s kopačo v vinograd z namenom, da bi mu dali ameriškansko podlago, moramo

nadalje znati, od kod dobimo za nasad potrebni material. Naši vinorejci prevečkrat ne pomislijo na to, rigolajo, a potem nimajo s čim bi vinograd zasádili. Ker se zemlja do prihodnjega leta vleže, nima več tiste vrednosti kakor prvo leto. Dostikrat pa porabijo taki vinorejci v sili to, kar jim pride še pod roko ali kar morejo še dobiti. Koliko slabega blaga pride na ta način v vinograd! Da se obvarujemo poznejše škode, priskrbimo si tedaj še prej potrebne trte za nasad!

Ker požene ameriškanska trta težje korenine nego vinska, zato ne smemo zasajati ameriških reznic ali ključev naravnost v vinograd. Izostala mesta v vinogradu se jako težavno dopolnijo, ker nima zemlja v drugem letu več tiste moči kakor prej, ko je bila še rahla in navdana z zrakom, ki je za razvoj korenin in trte neobhodno potreben. Pa tudi v bližini stoječe trte jemljejo mladi sosedí raščó bodisi s koreninami ali pa s svojo senco. Ker uporabljajo reznice prvo leto vso svojo moč za napravo korenin, zamorejo se šele v drugem letu popolnoma razvijati. Ni pa tako pri že okoreničenih trtah. Le izjema je, da se okoreničenka (bilfa) ne prime in sicer tedaj, če se je nemarno ž njo ravnalo, bodisi da se je posušila, bodisi da je pomrznila ali se kako drugače poškodovala. Vkoreničenka ima že korenine, radi tega začne že zgodaj spomladi rasti in ima tedaj za razvoj več časa nego reznica. Prednosti so očitne in ker so stroški v primeri z velikim dobičkom, ki nam ga daje okoreničena trta pred reznico, pičli, zato svetujem našim trtorejcem, naj se poslužujejo vedno le prvih.

Z majhnimi stroški in v kratkem času pridobimo si veliko okoreničenk v tako imenovani trtnici (trtni šoli), kamor zakopavamo reznice za eno ali dve leti, da poženejo tam korenine. Za trtnico najboljša tla so peščena, ki imajo ob enem mnogo črne prsti. Ilnata in glinasta zemlja ni sposobna za trtnico, ker se ne dá dovolj zrahljati. Ravnina je boljše nego so viseča tla; kedar je pritisnila suša, se trtnica v ravnini lažej namaka ali zaliva. Ker se trta, kakor vsaka rastlina, najboljše razvija v gorkem in mokrem ozračju, zato je najboljše lega tudi za trtnico ona proti jugu, ki ni razpostavljena preveč vetrovom.

Predno zasádimo reznice, moramo trtnico 50 do 60 cm globoko prekopati in jo močno pognojiti s sprhnjenim gnojem ali s kompostom. Med letom

naj se trtnica pridno pleje, okopava in če mogoče, v suši namaka ali zaliva; glavni pogoj je, da je zemlja vedno rahla, nekoliko mokra in z zrakom napolnjena. Če ni plevela, solnce zemljo prej zagreje in korenine kakor cela rastlina razvijajo se bolj bujno.

Ako si hočemo pripraviti v trtnici samo ameriških okoreničenk, ali če zasadimo cepljene trte še za eno leto v trtnico, da se tu okrepečajo, opravljamo to delo navadno z rahlanjem in gnojenjem zemlje ob enem. Smo li določili pravi prostor za trtnice, izkopljemo na kraju kakih 75 cm širok, 50 do 60 cm globok in 2 do 4 m dolg jarek. Izvrženo zemljo poravnamo tako, da zagrne spet tretjino (25 cm) jarka. Na dno potrosimo sprhnelega gnoja ali komposta, ki ga pa dobro zmešamo z zemljo. Ob strani prekopane zemlje, tedaj 25 cm od kraja, nategnemo vrvico (špago), a ob tej pogladimo z motiko (saponom) zemljo tako, da se naredi raven, enakomeren, nekoliko viseč rob, ob katerega postavljamo 6 do 10 cm razsebe posamezne reznice. Radi poznejšega obdelovanja moramo paziti, da pridejo vse reznice v vrsto. Če zasajamo okoreničenke, denimo h koreninam drobne prsti. Da ne nastanejo tam votline, moramo trto večkrat potresti. Mesto tega jih lahko tudi zalijemo. Smo s sajenjem prve vrste gotovi, izkopljemo za pol metra naprej drugi jarek, a z izkopano zemljo napolnimo prvi jarek. Reznice naj se zagrnejo kaka 2 do 3 cm nad gornje oko, cepljenke pak do spojnega mesta. Vendar je treba zagrniti tudi slednje do tedaj, ko začnejo rasti, z rahlo zemljo. V drugem jarku delamo ravno tako, kakor smo v prvem. Oddaljenost vrste od vrste zadoščuje s 50 cm.

Na drug način napravljajo Francozi svoje trtnice, navadno pa samo za divjake, ki so jih isto leto cepili v les (Richterjev način). Oni pognojijo in prekopajo trtnico na 50 cm. Potem naredijo 80 do 150 cm narazen 25 cm globoke in prilično toliko široke jarke. V te postavijo navpično in v vrsti po 6 do 10 cm oddaljeno trte, ki jih 5 cm nad gornji konec z rahlo zemljo zagrnejo. Ker ne zadostuje temu samo zemlja iz jarka, zato privlečejo k trtam tudi zemljo izmed vrst, na kar nastanejo v trtnici sami hribčki in jarki. Ta način ima pred prvim mnogo prednosti, pred vsem pa v tem, da pride zrak lažje do spodnjih korenin in se zemlja prej razgreje. Tudi mokrota se tu dalje ohrani, zljajša se namakanje in

trta se boljše razvija. Treba je pa pri tem načinu več dela in prostora. Rabi se navadno v večih trtnicah za bolj drage cepljenke.

Za naše kraje, kjer se cepljenje na zeleno najbolj sponaša, je še večje vrednosti trtnica, v kateri okoreničimo potaknjence in jih prihodnje leto ravno tam v zeleno precepimo.

Izberemo si, kakor pri prvi trtnici povedano, prostor, ki je v dobri legi in ima vsa gori navedena svojstva. Posebno pa je gledati, da je zemlja dovolj močna in ni presuha. Tudi ne sme manjkati v bližini potrebne vode, ker je treba tu bolj paziti, da se zemlja ne posuši. Ta prostor se prav močno pognoji s sprhnjenim gnojem ter kakih 40 do 50 cm globoko prekoplje. Paziti je pri tem delu, da se gnoj dobro zmeša z zemljo. Nato naj se prekopan prostor poravna z grabljami ali kako drugače in meseca aprila se začnejo saditi potaknjenci. Potaknjenci so kratke reznice z dvema očesi. Iz ene navadne reznice naredimo lahko 2 do 3 potaknjence. Njih dolžost znaša 8 do 15 cm.

Pri sajenju ni potrebno, da napravimo poseben jarek, ampak zadostuje, če potegnemo vrvico, a ob tej napravljamo s pomočjo klina luknje, v katere vtaknemo potaknjence. Ker se zemlja sčasoma vleže, paziti je, da pride gorenje oko 2 do 3 cm pod zemljo in da se zemlja okoli potaknjenca dobro prime. Zato je dobro, če potaknjence hitro po sajenju zalijemo bodisi z vodo ali še boljše z gnojnico. V trtnici je potrebno, da se cepljar in vsak drug delavec prosto giblje, zato je zasaditi posamezne vrste tako, da je med vsakima dvema vrstama bolj širok prostor. Najboljše je, če naredimo 90 cm široke gredice (lehe) in na vsako gredico zasadimo dve vrsti, ki so 30 cm narazen. Na ta način nastane med vrstama dveh gredic 60 cm širok prostor, ki dovoljuje vsako delo v trtnici. Potaknjenci naj se sadé v posameznih vrstah po 10 cm oddaljeno.

Ker je zemlja zgoraj rahla in gorka, prijeli se bodo potaknjenci hitro in če skrbimo za potrebno mokroto, razvijali se bodo mnogo lepše in krepkejše nego navadne reznice. Skrbeti pa moramo, da je trtnica vedno prosta plevela in da je zemlja rahla. Če je pritisnila suša, naj se pridno namaka ali zaliva. Posebno če zalijemo nekolikokrat z gnojnico, kateri smo primešali nekoliko vode, se trte jako okrepe. Mladike naj se v letu privežejo na žico (drot), katero smo razpeli nad posa-

meznimi vrstami. Potaknjencu pa naj se ne pušča več nego ena mladika, da se ta bolj okrepeča.

Ako smo na vse to pazili, ojačijo se trte že v prvem letu tako, da jih zamoremo prihodnje spomlad v zeleno precepiti. Prirežemo jih zato zgodaj spomladi na eno oko, katero požene krepko mladiko. Več nego ene mladike naj se tudi sedaj ne pušča, a ta naj se lepo priveže na omenjeno žico, da bi je veter ne odlomil. Meseca maja, kedar je mladika dovolj močna, precepi naj se 30 do 40 cm nad zemljo; če pa nima dovoljne debelosti, je boljše čakati še eno leto. Prijeti cepič naj se priveže na drugo žico, ki se je razpela nad prvo. Podlago moramo obirati poletnih mladik, ki jemljejo cepiču moč, paziti pa je, da se listje na podlagi ohrani. Če se ni kak cepič prijel, poskušamo lahko še enkrat s cepljenjem. Proti koncu avgusta naj se cepljena mladika nekoliko prikrajša, ker tako boljše dozori in prenese lažje zimski mraz. V jeseni izkopamo trte iz trtnice ter jih zagrebemo v zračni kleti v pesek.

Na ta način dobimo v kratkem času in po jako nizki ceni izvrstne cepljenke, ki se ne odlikujejo pred drugimi samo z jako povoljnim zarastkom v spojnem delu, ampak tudi z nedosežno krepkimi, pravilno razrastlimi koreninami. Ker smo rabili 8 do 15 cm dolge potaknjence ter jih 30 do 40 cm nad zemljo cepili, dobimo ravno pravo dolžost okoreničene cepljene trte.

Predno zasadimo reznice ali ključe v trtnico, je dobro, če jih denemo nekoliko dni prej v vodo, kjer nekako oživé in se zato rajši primejo. Boljša nego stoječa je tekoča voda, katera je vedno sveža. Posebno one ameriške trte, ki nam jih daje vlada, se včasih na dolgem potu tako osuše, da jih je le težko ohraniti pri življenju. Če jih pa postavimo nekaj časa v vodo, dobé v kratkem svojo prejšnjo moč. Vendar ne smemo prerano vzbujati v trti življenja, radi nevarnosti pred zimskim mrazom, ki nam lahko vse uniči.

V trtnici naj se vsaka trtna vrsta sadi ločeno od druge in naj se s tablicami označi. Napačno je, če se vse meša. Posebno, če sadimo cepljenke ali če v trtnici cepimo, moramo strogo zaznamovati dotično trtno vrsto. Kedar jemljemo trte iz zemlje, paziti nam je treba, da se preveč ne poškodujejo in da se ne pomešajo. Povežejo naj se v snopiče po 100 trt in v nje naj se vtakne tablica, na kateri so zapisani vsi potrebni znaki.

Ker napravlja strupena rosa (peronospora) neznansko škodo, če se prikaže v trtnici, zato naj se cepljene trte večkrat (če mogoče vsakih 14 dni) z raztopino modre galice in vapna škropé.

Snaga v kleti.

Ako je kje snaga potrebna, tedaj lahko rečem, da je v kleti v prvi vrsti. Naši gospodarji grešé največ v tem pogledu, ki je najbolj važen, da ohranimo vino zdravo in dobro. Bil sem v kletih, katere bi lahko primerjal s pravimi smetišči. Smrad, ki se je nahajal v teh prostorih, ne morem niti popisati, le toliko naj rečem, da še celo svetilka je tu le za silo gorela. Ob črnih stenah je curljala smrdeča voda, ki se je potem razlivala po kleti ter napravljala visoko blato, a v tem so mrgolele vsakojake golazni. Strop je bil prepleten s staro, s prahom napolnjeno pajčevino. Vinska posoda je bila pa tako pokrita s plesnjevo odejo, da bi jo le komaj še spoznal, da je v resnici iz lesa. Od čepa in vehe so visele črne, na pol gnile in z očetno mreno prevlečene cunje, okoli katerih so se pasle vinske mušice. Sploh vse, kar se je videlo, pričalo je o veliki nemarnosti in nesnagi gospodarjevi. In vendar se nahajajo kmetje in tudi gospodje, ki so ponosni na take kleti!! Kako naj bo vino tukaj zdravo!

Tudi vino potrebuje zraka, kateri mu dohaja skozi drobne luknice v lesu ter mu daje prijeten duh in okus. Če prihaja pa k vinu tak smrad, gotovo je, da vinu ne prija. Skrbimo tedaj, da bo klet vedno čisto pometena, razpoke ob steni zamažimo s cementom ali malto, klet večkrat očistimo in pobelimo, tla poravnajmo in posujmo z drobnim peskom ali pa jih pokrijmo z opeko. Da bo v kleti vedno čist zrak, prezračujmo jo poleti v hladnih nočeh, po zimi pa v gorkih dnevih. Zelenjave, kiseljave in drugih dišečih stvari ne stavimo k vinu, ker mu dajo večkrat neprijeten duh in prouzročujejo z gnitjem in vrenjem marsikatero bolezen tudi pri vinu. Vinsko posodo večkrat obrišimo in z vodo izperimo, če se pa pokaže na nji plesen, ribajmo jo z drobnim peskom, operimo s čisto vodo ter namažimo z oljem, ki ji dá lep lesk. Posebno obročé varujmo z oljem prav dobro pred rjo. Okoli čepa in vehe ne ovijajmo cunj, ki dajejo zavetje očetnim in drugim glivicam, katere so vzrok, da se vino skisa ali drugače spridi. Ko

smo sod odrabili, operimo ga hitro ter zapuhajmo ga z žveplom. Tudi prazni sodi naj se vsaj vsaka dva meseca z žveplom zapuhajo in dobro zabijejo. Ničesar ne morem pri vinu bolj priporočati nego snago. A. Št.

Vinogradniška enketa v Novem mestu.

(Nadaljevanje.)

Drugo vprašanje se glasi: a) kako uspevajo dosedaj uporabljane ameriške podlage in sicer: α) riparia portalis, β) solonis, γ) rupestris monticola, δ) hybride na različnih tleh in po posameznih okrajih dežele? — b) katero teh vrst je najbolj priporočati in zakaj?

Poročevalec popisoval je natančno uspeh posameznih vrst in opozarjal, da je riparia portalis ena najbolj priporočljivih podlag in se sploh na Kranjskem največ zasaja. Slabo vspeva le v močvirnej legi in v težki vapneni neprodornej zemlji. Na vlažnej zemlji jo nadomestuje solonis, na vapnenih tleh pa rupestris monticola. V mnogih slučajih naj se priredi poskušnja, ki naj pokaže, katera vrsta podlag najbolj uspeva. V ta namen se vzame na dvo-mljivej zemlji od vsake vrste 2—5 komadov in se opazuje njih uspevanje 2 do 4 leta. Kdor je že enkrat obnovil nasad svojega vinograda, temu je že znano, kako važno je zasajanje prave podlage. Zato naj vsak vinogradnik, kadar hoče svoj vinograd obnoviti, se s strokovnjaki posvetuje, katera vrsta podlag bi bila umestna.

Tretje vprašanje se glasi: Kako uspeva rupestris monticola na raznih tleh gledé plodovitosti, obraščenja in dozoritve? To vprašanje se je radi tega obravnavalo samo zase, ker je bilo med ljudstvom mnenje, da domače vrste, cepljene na rupestris monticola, ne donšajo sadeža.

Poročevalec opozarja, da je to mnenje napačno, kajti videl je na Kranjskem in Primorskem že mnogo let staro požlahtnitev na rupestris monticola, ki se je močno zarastla in rodila obilo grozdja. Le na težkih, mrzlih, mokrih tleh je opazil, da se je slabo zarastla in malo grozdja donašala; na takej zemlji se pa sploh ne priporoča saditi rupestris monticola. Tedaj stavi poročevalec resolucijo:

Rupestris monticola naj se še dalje razširja, toda radi prepozne dozoritve, le v onih krajih, kjer riparia portalis in solonis nič več ne uspevate,

tedaj na suhih in strmih legah ali na zelo vapnenej zemlji. — Resolucija se sprejme. (Dalje prih.)

Čebelarstvo.

Solnčni krog in čebela.

Čebele kdor gojiti hče,
Sam mora prej učiti se:
Kako živi ta nežna stvar,
Kaj v prid ji je in kaj ji v kvar,
Sicer po nje ravnaj naravi,
In ta način bo najbolj pravi.
Stara čebelarška resnica.

Prosinec, svečan.

Ta dva meseca sta redoma najmrzlejša celega leta in čebelarjeva skrb mora biti, da ohrani čebele kolikor moč v nerušenem zimskem pokoju. Vsako motenje je torej od panjev odvrati. Motenje je mogoče na razne načine, vzroki so lahko vnanji in notranji.

Vnanja vzroka sta pred vsem mrzli piš in solnčni žarki. Večina čebeljakov je obrnjena z licem proti jugovzhodu ali jugu, odkoder v zimskih mesecih cele dneve neprenehoma brije ledena burja, ki torej piha naravnost skozi žrelca, na ta način notrino panjev v kratkem razmrzi in tako čebele prisili, da odganjajo od sebe mráz z obilnejšim vživanjem medu in živahnejšim trepetanjem s krilci.

Pa to gre samo nekoliko časa, kmalu pa jih zamori, da ali poginejo ali pa vsaj močno oslabijo in dobé vsled obilne hrane grižo.

Zato, čebelar, ne zabi zavarovati žrele pri panjih s tem, da zapreš pri-pore čebelnjaka, če jih ima, če pa ne, prisloni pred žrelca vsaj kose strešne opeke ali kako desko. Če pa je nevarna ledena burja čebelam, jim zato niso topli solnčni žarki po zimi nič manjši smrtni sovražniki, zlasti kadar

„sneg belin
iz višin
naletava na polje“.

Na solncu se namreč dvigne toplota dostikrat na 10—12° in višje, dočim je toplina v senci komaj nad lediščem (ničlo). Prodre li gorko solnce v panjeve, tedaj moti čebele v zimskem počitku, da začno zapuščati svoj grozd in izletavati, a katera poleti v zledenelo ozračje, je izgubljena. Ako leži pred ulnjakom sneg, zlasti novo pali, rahli sneg; tedaj lete čebele, omotene po njegovi bliščobi, iz žrelca naravnost v sneg, kjer v najkrajšem času otrpnejo; ena sama ura toplega solca v prosincu ali svečanu zamore

biti jezerom čebelic osodepolna, da, zamore naše čebelnjake decimirati!

Vrata, ki jih imajo nekateri čebelnjaki za zimo, ali prislonsjena opeka so precej gotov pripomoček proti tej nesreči; če pa vendar gorkota izvabi čebele ven, bomo jih večinoma s tem zadržali ako posujemo žrelca z rahlim snegom, ki ga pa ne smemo stlačiti, zato da more sveži zrak v panjove. Če tudi to nič ne pomaga, tedaj velja: pusti čebelam voljo, naj izleté; če namreč žrelce popolnoma zamašiš, te utegne to stati cel panj.

Zato nikar ne zamudi po vsakem naletavanju snega na prostoru pred ulnjakom 2—3 korake daleč odkidati sneg, ravno tako razstreho pri čebelnjaku; v daljni razdalji vsaj pet korakov pred ulnjakom oteptaj sneg v trdo in vzemi mu bliščobo s tem, da potreseš gori zemlje, pepela, senenga drobu ali kaj podobnega.

Ako se potem zares pripeti, da solnce izvabi čebele na izlet, tedaj jim lahko to brez skrbi dovoliš, kajti vprvič ne leté čebele dalje nego par korakov od žrelca, in posamezne muhe, ki se vsedejo na poteptani in potreseni sneg, se zopet lahko vzdignejo.

Vnanji vzroki vznemirjenja pri čebelah so lahko dalje: stresavanje panjev po vetru, trdo zapiranje vrat, mačke, (ki ulnjake rade obiskavajo radi mišij,) senice in žolne, ki se pogosto spozabijo, da pridejo trkat na prednje končnice in zobat čebele, ki hočejo braniti svoj dom, nevarne so zlasti miši in rovke (špičmohi), ki vderó v panjove in napravijo znatno škodo. Vsa ta vznemirjenja je treba z vso skrbjo odvrčati; proti mišim in rovkam je treba žrelca zavarovati vže pri vzimovanju ali pozno v jeseni.

Kadar so čebele motene v zimskem počitku, vsakikrat to naznanijo s tem, da bolj ali manj močno zašumé, napijejo se medu, se ločijo pri hujšem nemiru od zimskega grozda in poginejo v mrzlem zraku uljevem; dostikrat vznemirjenih se rada loti driska in jih draži, da začno pred časom staviti zalego, kar je vselej slabo.

Vsaj enkrat na teden pogleda skrben čebelar svoje polke, prisluskuje pri žrelcih, da se prepriča, je li notri vse mirno ali ne. Ako so žrelca z mrtvimi čebelami ali ledom zamašena, tedaj je treba kar mogoče natihoma odstraniti mrličke ali led, da zamore zopet dobri zrak do čebel, ker pomanjkanje zraka lahko postane do skrajnosti opasno čebelam.

Če so pa žrelca zamašena z rahlim, morda samopalim snegom, pusti ga brez skrbi gori, zrak ima pristopa dovolj.

Meseca svečana se pridružijo ravnokar opisanim še druga notranja motenja, ki čebelam lahko hudo škodujejo.

V prvi vrsti so čebele same, ki se izpostavijo največji nevarnosti s tem, da prično prezgodaj staviti zalego. Močni panji z mladimi maticami imajo dostikrat v prosincu že zalego; oni trenutek pa, ko je prvo jajčece v stanici, je pravcati zimski počitek pri kraji. Mlada bitja potrebujejo hrane, katero morajo delavke pripravljati v svojih telesih, v ta namen morajo uživati več medu, tudi cvetni prah (cvetno moko ali obnožino) in napolnijo tako svoja črevesca z neprebavljivimi zaostanki. Recimo, da je še hud mraz, ki sili čebele k obilnejši hrani, da ohranijo lastno gorkoto, potem se blato v črevesji tem hitreje množi in nastopi potreba očistiti se.

S tem pa imamo že tudi vse predpogoje za grižo. Ako vreme ne pripuščá čebelam izleteti, da bi se temeljito očistile, ako morajo vrhu tega še preobilno vlago vsesavati ali zavživati celo vsled vlažnosti pokvarjen med, potem ne morejo blata več pridržavati in onesnažijo panj — griža je tu.

Druga, ne menj nevarna sovražnica je žeja. Le-ta nastane, ako je strd v kakem panju kandirala ali kristalizovala (se strdila), in imajo čebele premalo vlage, da bi jo stopile. Čebele postanejo nemirne, silno bučijo, tekajo ven pri žrelcih, trgajo, vode išoč, pokrovce iz medenih stanic in drobijo scukrneli med na tla, tako, da so večkrat tla več kot prst na debelo z njim pokrita. Na tem in na močnem šumenju se bolezen takoj spozna. Daj jim kar brž vode. Za prvo silo zadostuje, če jim vbrizgaš nekoliko mlačne vode. Čebele se v trenutku pomiré. Da pa trajno odpomoreš, napolni prazen sat, najbolje trotovski, z vodo in ga obesi kolikor moč blizo čebelne gruče, ali pa napolni kako steklenico z mlačno vodo, je povezni v veho, ter vse odprtine dobro zadela.

Pogostoma, da redoma zbolé čebele, ki so trpele žejo, vsled velikega vznemirjenja na griži.

Čebele, ki so prezimovale na medu, nabranem spomladi ali poleti, lažje zbolé za žejo, nego one, ki so imele še jesensko pašo; važna je tudi vrsta strdi. Dočim n. pr. repičin med že čez

malo dnij kristalizira (se strdi), se to pri drugih vrstah ne zgodi tako hitro. Ajdovi med se na satih, ki jih po zimi čebele oblegajo, sploh ne strdi, na neobsedenih pa kandira še le pozno in tudi tedaj le deloma. Kdor prezimuje na takem medu čebele, ta se sploh žeje nima nič bati. —P.— (Dalje sledi.)

Poročilo o izrednem občnem zboru osrednjega avstrijskega društva za čebelarstvo.

Dne 13. dec. 1899. je sklical predsednik avstr. osrednj. društva za čebelarstvo, g. Muck, izredni občni zbor, katerega so se udeležili tudi zastopniki raznih podružnic. Po običajnem pozdravu pojasni predsednik vzrok občnega zbora, ki je: določiti svoto, s katero naj društvo prispeva k stavbi „čebelarške šole“ na Dunaju. V svojem predlogu je podal g. predsednik kratek pregled zgodovine avstrijske čebeloreje po 30letni vojski (1618—1648., v katerem času je strašno propadla; velika njena pospeševaljica je bila Marija Terezija, katera je mej drugim ustanovila l. 1770. celo prvo čebelarško šolo na Dunaju; a taista je po smrti našega odličnega rojaka, Antona Janše iz Breznice na Gorenjskem, ki je bil ondi c. kr. učitelj čebeloreje, kmalu propadla vsled pomanjkanja učnih močij.

Zasluga barona Ehrenfels-a je, da čebelarstvo v Avstriji ni prišlo čisto na boben. Ta svetovnoznani mojster-čebelar je spoznal, da se dá čebelarstvu pomagati edino le, ako se vzgoji teoretično in praktično izurjenih čebelarških učiteljev, zato si je desetletja prizadeval za ustanovitev državne čebelarške šole, pa se mu ni posrečilo. A l. 1837. je ustanovil na lastne troške tako šolo, ki je pa brzo zatonila.

Dalje pojasnjuje g. predsednik, kako je društvo že v 80 letih gojilo idejo čebelarške šole ter v ta namen odposlalo tudi potovalnega učitelja na Nemško študirat tamošnje čebelarške šole. Dogovarjalo se je tudi vže s c. kr. visoko šolo za kmetijstvo na Dunaju, da napravi tako šolo. Bilo je vže vse v redu, a glej ga spaka, vrt, na katerem bi imel stati čebelnjak, je bil premajhen za veliko čebelstvo, s par panjevi pa je nemogoče vzgojiti praktičnih mojstrov in večjih čeb. učiteljev. Slednjič pa je društvo sklenilo v proslavo cesarjeve 50letnice napraviti lastno šolo na najetem zemljišči in občni zbor naj v ta namen l. dovolj 1000 gl. iz društvene

blagajne kot prispevek, kakoršnega se je v izdatni meri nadejati od dežele in države; 2. naj se društveno vodstvo pooblasti, da takoj v začetku spomladi prične z zidanjem in naj v ta namen brž ko brž izvrši potrebne priprave in pogodbe.

Predlog je bil soglasno vzprejet. Nato predava g. Wohlrab o „čebelarstvu in trgovski politiki“, povdarjajoč važnost čebelarstva z narodno-gospodarskega stališča, dalje predstoječe revizije colnega tarifa in obnovitve trgovskih pogodb, kar vse je podprl z zanimivimi statističnimi podatki o čebeloreji na evropski celini in v združenih državah severoameriških.

Zahvaljujoč g. govornika za izvrstna razmotrivanja, omenja g. predsednik, da je „osrednje čeb. društvo“ ud. centrale za obrambo kmetijskih in gozdarskih koristij pri sklepanju trgovskih pogodb in da bo v vprašanji gledé uvozne, izvozne in varstvene carine storilo potrebne korake v smislu predgovornika.

S tem je bil dnevni red končan in zbor zaključen.

Dopisi.

Iz Cirknice. (Nadaljevanje poročila v gospodarskem predavanji.)* Potem nam je popisal razna umetna gnojila, katera je razdelil v štiri glavne vrste: 1. fosfate in Tomaževo žlindro, 2. kalijeva gnojila, kamor spada pepel, kajnit in še pomenljivejša kalijeva sol, 3. dušičnata gnojila, katerih pa navadno dovolj dovajamo zemlji z dobrim hlevskim gnojem, sem spadajoči solitar pa je v obče za nas predrag, in 4. apnena gnojila, ki so sem ter tje nujno potrebna, ako primanjkuje zemlji apna. Razložil je rabo in mešanje gnojil. Navel nam je tudi nekatere trave, katerih zmes se izvrstno obnaša po travnikih.

Na ugovor nekega gospodarja, da se umetna gnojila niso tako obnesla, kakor

* V konec dopisa iz Cirknice so se vrinile nepravilnosti, tičočse se mojega predavanja. Jaz sem o dotični tvarini takole govoril: Za svežo krmo je najboljša lucerna, katero lahko 4 krat na leto kosimo. Lucerna dobro uspeva celo 20 let pri pravilnej rabi umetnih gnojil. Za suho krmo je boljše sejati na večjih posestvih mešanico trav z deteljami za 5 letno dobo, kajti trave za stalno rabo nam dajo v primeri s 5 letno mešanico nižje dohodke. Pri 5 letnej mešanici se lahko pridelava na 1 ha 70 q; za stalno dobo njiva v travnik spremenjena nam donaja na 1 ha največ 50 q. Umestno je le tedaj njivo za stalno v travnik spremeniti, ako je težko zemljo obdelovati bodisi radi vlažnosti ali strme lege ali prevelike oddaljenosti od posestva, najbolje tam, kjer se namerava sčasom pogozditi.

Al. B.

se je pričakovalo, odvrne g. govornik, da je morala biti temu vzrok nepravilna raba njihova. Zemlje da ni vse gnojiti po enem kopitu, zakaj eni primanjkuje teh, drugi drugačnih redilnih snovij. Najbolje bo, ako takoj letos sleherni gospodar preskusi svoje travnike z ozirom na umetna gnojila ali da kmetijska zadruga priredi kake poskuse pri posameznih posestnikih, in sicer na ta-le način:

Travniki ali samo del njegov se razdeli in s kolci zaznamuje na štiri enake dele			
I.	II.	III.	IV.
Nič	Tom. žl.	Tom. žl.	Tom. žl.
		Kalijeva sol	Kali-sol

in poskuša na ta način, da se I. del nič ne zagnoji, II. parcela se poštopa n. pr. s Tomaževo žlindro, III. oddelek s Tomaževo žlindro, namešano s kalijevu soljo in pri IV. delu se pridene še apnenca. Košnja nas potem pouči, kako nam je gnojiti. Primerjati je le treba pridelek sena na teh parcelah. Ako n. pr. pridelek na pogojenih parcelah ni znatno večji od onega na I. parceli, potem ona senožet ne potrebuje gnojenja ali pa niso redilne snovi v zadostnej meri v zemlji; ali če je množina pridelane krme na III. in IV. oddelku zelo enaka, potem je jasno, da to zemljišče ne potrebuje apnenega gnojila; ali če je pridelek na II. parceli zelo enak onemu na IV. parceli (na I. parceli pa zdatno manjši), potem bomo to zemljo poštopali samo s Tomaževo žlindro. Tako se delajo majhne poskušnje, da ni treba brez koristi metati proč denarja.

Ko nas je g. Bergant nato pozval, da mu lahko pošljemo iz raznih zemljišč prsti, da jo dá brezplačno preskusiti ozir potrebe gnojil in smo to ponudbo s hvaležnim srcem sprejeli, nam je pokazal g. govornik pripravo, s katero se dá natančno preskusiti semenska detelja na vsebino predenice, te grozne uničevalke deteljišč in lanišč. Ker priprava malo stane (okrog 5 K), so jo precej nekateri naročili za celo vas skupaj.

Nato nam je pokazal učinke umetnih gnojil na slikah povzetih po naravi. Videli smo na pr., koliko se je pridelalo na nekem posestvu l. 1897. ovsa. Slike so predstavljale tri vreče. V prvi vreči je bilo pridelano žito na parceli brez gnojenja, v drugi vreči je bilo žito, za katero so se preskrbele v gnojitvi vse štiri važne redilne snovi, fosforna kislina, kalij, dušik in apnenec; v tretji vreči je bilo žito, kojemu je manjkalo pri rasti dušika. Prva in tretja vreča ste skoro jednaki, kljub temu, da se je trosilo pri zadnji vreči troje gnojil. Podobni so bili učinki gnojil pri ječmenu, pri pesi, pri grozdju, posebno

pa pri senu, kjer je bila kopica umetno pognojene parcele najmanj 3krat toliko od one na nepoštupanem kosu.

Nato je zavil g. Bergant na polje živinoreje, povdarjajoč zlasti pri prešičereji važnost utrjenih prebavil (želodca) za uspeh pri nji. Da to dosežemo, je priporočal v času, ko so pujski stari tri tedne, dajati v hlev prsti pomešane z ječmenovim zrnjem. Svinja raje po zemlji, mladiči jo posnemajo, dobijo ječmen v želodec, ki se s tem utrdi tako, da pozneje stari prebavajo in izkoristijo vsako hrano, ne pa kakor se večkrat godi pri omehkuženih živalih, da bi kar celo zrnje turščino šlo neprebavljeno skozi. Tudi nam je priporočal apneno klajo za utrjenje kostij, da se ne bo treba potem pritoževati nad kostolomnico, ali da živina gloja jasli itd. Prepričani o koristi apnene klaje in umetnih gnojil smo sklenili naročiti obojega skupno pri Gospodarski zvezi.

Sledilo je spodbujevanje k edinosti in združnem delu, katero ni kmalu pri kaki kmetijski stroki tako potrebno, kakor ravno pri mlekarstvu. Naše mlekarstvo se bode zboljšalo, kadar bodemo zboljšali pomanjkljivo sedanje orodje in posodje in ravnali z mlekom tako, kakor zahtevajo vede in skušnje našega časa. Dragih strojev pa ne more napravljati vsak živinorejec zase, ker so predragi, to more le veleposestnik, kateri si tudi lahko preskrbi izvežbanih ljudij ter tako od svojih krav vleče največji dobiček. — Kar pa je za posamnika nemogoče, ker predrago, to lahko napravi sirarska zadruga, kateri se boljše orodje tisočkrat izplača.

Naše mlekarstvo bode procvitalo, če skrbimo za zboljšanje travnikov in za umetno pridelovanje krme, za dobro plemeno mlečno živino in za fine mlekarske izdelke, da se lahko spravijo v denar.

Ker je moje poročilo že itak postalo na vatle dolgo, si ne upam nadrobneje pripovedovati posameznostij o mlekarskih zadrugah. Omenjam le, da je za g. Bergantom poprijel za besedo ravnatelj „Gospodarske zveze“, g. Ferdinand Sajovic, kateri nam je kaj poljudno razjasnil „Pravila mlekarske zadruge“. Na opombo nekaterih, da se jim zdi plačevanje mleka a 10 vinarjev (5 kr.) liter premalo je odvrnil g. ravnatelj, da se sprva pač ne more mleko višje plačevati, ker mora ostati nekaj dobička za upravo, za plačevanje nabavljenih strojev i. t. d. „Sicer pa“, je nadaljeval g. Sajovic, „itak dobiček, ki se pri tem napravi, ostane edino le last združenih kmetovalcev. Opozoril nas je na neko nemško mlekarsko zadrugo (na Nemškem imajo že precej

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Gospodarska zveza in trgovski stan.

Složno sodelovanje poštenega domačega trgovca in zadruge — to je program „Gospodarske zveze“. Zadrugi, kar je zadruga — trgovcu kar njemu gre! V prvi št. našega lista smo bili razvili nekatere misli v tem pogledu. Zatrjujemo lahko, da „Gospodarska zveza“ odločno v onem zmislu nastopa. Ona je jedina moč, ki je v stanu ta program izvesti — kajti ona uživa zaupanje zadrug. Stvar trgovskega stanu je, da se je isto tako z zaupanjem oklene.

Sloga mej trgovstvom in zadrugami pa ni jedina programna točka „Zveze“ v prilog trgovskemu stanu. „Gospodarska zveza“ nudi tudi posameznemu trgovcu, ki postane nje član, važne druge ugodnosti. Najvažnejša teh ugodnosti je gotovo, da posreduje „Gospodarska zveza“ promet mej trgovci — „Zvezinimi trgovci“ — in trgov. Nabavo in dobavo hoče „Zveza“ regulirati. Največje važnosti je posredovanje naba ve za srednjega in manjšega trgovca po deželi. Kako nabavlja le-ta dandanes svoje blago? Ker zamore le v manjših količinah kupovati, ne more zajemati iz prvega vira. Navadno kupuje iz druge, tretje ali četrte roke. V ceni, katero on plača, mora že dvema, trem ali štirim plačati dobiček in zdaj naj še sam z dobičkom prodaja! Če se mu pa tudi posreči, priti do prvega vira, koliko bremen in neprilik ima še trpeti, katerih veliki trgovec nima! Za manjšo količino mora plačati primeroma veliko večjo voz-nino. Nasproti brezvestnostim liferanta pri dobavi blaga je brez orožja. Brez-vestnemu liferantu je baš manjši trgovec hvaležen objekt za izkoriščanje. Pošlje mu slabše blago, večjo količino nego naročeno, preslepi ga z raznimi „usan-sami“ itd. Manjši trgovec se ne more spuščati v pravde — tudi je pogosto premalo vešč, kako se mu je v slič-nih slučajih pravilno obnašati, da si osigura zmago v preteči pravdi. Tako pride, da v veliki večini takih slučajev mali trgovec raje odneha, nego da bi se spuščal v pravdo — in tako je oško-dovan za zdatne odstotke.

Naloga „Gospodarske zveze“ bode takim neprilikam za svoje člane odpo-moči. Ona lahko za zvezine trgovce naroča blago na debelo iz prvega

vira. Tako osigura tudi manjšim in najmanjšim zvezinim trgovcem, da do-bivajo blago iz prvega vira tudi v manjših količinah in s tistimi ugod-nostmi, katere podaje sicer le nabav-ljanje v velikih količinah, n. pr. po va-gonih. Pri tem bode „Zveza“ svojim udom-trgovcem gotovo tudi po mož-nosti dala primeren blagovni kredit. Tako bode domači trgovec prišel pod mnogo ugodnejšimi pogoji nego doslej do svoje zaloge — s či-mer ne bode ustrezno le njemu, temuč tudi njegovim odjemalcem, toraj na de-želi v prvi vrsti kmetu.

Trgovec, ki pristopi „Gospodarski zvezi“, nazivlje se v tem razmerju „Zvezin trgovec“. Zvezin trgovec najde v vsem oziru v „Gospodarski zvezi“ trdno zaslombo. Zvezino glasilo „Na-rodni gospodar“ dobiva brez-plačno.

Pogoji pristopa so sledeči:
Vsak trgovec, ki želi pristo-piti, mora založiti najmanje je-den trgovski delež v znesku 20 K. razun tega mora plačati pri vstopu 1 „ pristopnine in pa letnino v znesku 2 „

Skupaj toraj 23 K.

Ta znesek pošlje po poštni polož-nici ali nakaznici „Gospodarski zvezi“, s pristavkom, da pristopi kot trgovski član. Vse drugo izve potem neposredno od gospodarske zveze.

Druga leta ima potem plačati le po 2 K. letnine in sicer vsako leto naj-pozneje do 31. januarja. Če izstopi iz društva, dobi delež po 20 K. nazaj.

Bremena so toraj malenkostna — pravice in ugodnosti pa ve-like; to premore le velesila: zdru-ženje. V združenju stanov leži ne-premagljiva moč!

Trgovčev kredit in tako zvane reference.

Tovarnar in veletržec, od katerih odjema trgovec blago in pri katerima išče blagovnega kredita, poprašata na-vadno kako jima znano tvrdko na istem trgu, na katerem je etabliran tr-govec, ki išče kredita, ali pa kako informacijsko pisarno o razmerah tr-govčevih. Čestokrat se pripeti, da vsled slabih poročil, ki pa so napačna, trgovec ne dobi kredita. V takem slučaju je edino pravo, obrniti se takoj pismeno do tovarnarja ali veletržca ter mu kratko razložiti svoj položaj in vpslati žadnjo

nađ 2000 takih vkupnih mlekarin), kjer se stale vse naprave okrog 40.000 kron (20.000 gld.) a možje so bili požrtvo-valni in so rekli: Dokler niso plačane priprave ne maramo mleka plačanega dražje nego po 9 vinarjev (4 $\frac{1}{2}$ kr.) In glejte ves dolg je bil preje nego v de-setih letih poravnani. Sicer pa je jako priporočal plačevanje mleka po stopinjah tolsče (smetane), kot edino pravično. Kdor bo tedaj svoje krave dobro krmil, bo lahko dobival svoje mleko plačano tudi po 11—12 vinarjev (5 $\frac{1}{2}$ —6 kr.), nasproti pa gospodar z najzanikernejšo krmo tudi samo po 9 vinarjev za liter. Poroštvo bi bilo omejeno.

Nato se je izvolil odbor, ki ima preskrbeti, da se vpiše nova „Mlekar-ska zadruga v Cirknici“ v firmiski register, kar upamo v nepredolgem času in tedaj tudi objavimo imena udov načelstva in nad-zorstva.

Dasi se je celi poduk vlekel dobro v noč, vendar je vse ustrajalo do zad-njega in ko smo se po kozarcu Vipavca razšli, obhajala nas je zavest, da ako se kmetje združimo — premoremo vse, vse, če pa ostanemo vsak v svojem kotu, kakor krt v svojih rovih, ostanemo sužnji kapitala na veke in nikdar nas ne obsije solnce prave svobode in gospodarske ne-odvisnosti. Bog daj srečno novo leto in blagoslov gospodom, ki se trudijo pri „Gospodarski zvezi“ za nas!

To jim voščijo posestniki iz Cirknice in okoličani.

Tečaj za praktične kmetovalce na c. kr. visoki šoli za obdelo-vanje zemlje na Dunaju.

Od 19. do 24. februarja 1900 vršil se bo na c. kr. visoki šoli za obde-lovanje zemlje na Dunaju tečaj za prak-tične kmetovalce. Predavali bodejo pro-fesorji omenjene šole in sicer o najbolj perečih zadevah kmetijstva: o goveji živini, o boleznih rastlin, o gnojenji, o mlekarstvu, o kmetijskih strojih, o škodljivih glivah, o za kmeta važnih postavah.

Tečaj je za tiste praktične kmeto-valce, ki imajo za to potrebno šolsko izobrazbo.

Oglasiti se je do 18. februarja 1900 na tajništvo c. kr. visoke šole za obde-lovanje zemlje na Dunaju, ki na zahte-vanje doloži tudi natančni program predavanj. Vpisnina znaša 10 K.

bilanco, da bode videl, da se mu ni treba bati. Tudi se mu piše, kam naj se obrne po zanesljivo informacijo. Informacijski pisarni pa naj se vpošlje zadnja bilanca, ki naj bo poverjena glede istinitosti. — D. —

Trgovci za strokovno organizacijo.

Pred sabo imamo jako zanimivo peticijo, ki se je lani izročila državnemu zboru: Trgovci avstrijski prosijo, da se vpelje dokaz usposobljenosti v trgovini. Z bridkimi besedami obsojajo prostost v trgovini. Za nastop samostojne trgovine naj se postavno zahteva dokaz usposobljenosti (izkaz o strokovnih študijah in praktičnem trgovskem delovanju), to zahtevajo trgovci od naših zakonodajalcev. To je važen korak v strokovni organizaciji in bodemo o tem gibanju že podrobneje poročali svojedobno.

C. kr. zaloga soli v Ljubljani.

S 1. marcem 1900 ustanovi se c. kr. zaloga soli za Kranjsko v Ljubljani. Bela istrijska sol dobivala se bode tu po 18 K 80 h in živinska sol po 10 K za 100 kg, te cene veljajo v magacinu zaloge.

Obrt.

Gospodarska zveza in obrtni stan.

Na drugem mestu priobčili smo izvod iz pravil Gospodarske zveze, iz kojega vsak obrtnik lahko spozna, kako važno je to društvo za obrtni stan. Uverjeni smo, da se bode zavedno obrtništvo v ogromni večini oklenilo te velike narodno-gospodarske organizacije. Le v združenju je danes še najti pomoč za srednjo in malo obrtnijo. To dandanes vsak razumen obrtnik izpozna in ni treba dalje dokazovati.

Vsak obrtnik, ki pristopi kot član Gospodarski zvezi, ima pa tudi od svojega članstva neposredne ugodnosti, ki že same zadoščajo, da se pristop izplača.

Vsak „Zvezin obrtnik“ — tako se imenuje obrtni član v tem društvenem razmerju — dobiva brezplačno zvezino glasilo „Narodni gospodar“, v katerem je obrtniki odločen poseben oddelek.

Posebne važnosti za obrtnika pa je, da hoče „Gospodarska zveza“ posredovati za svoje člane-obrtnike na-

bavo obrtnih potrebščin, zlasti surovine itd. Danes mora srednji in manjši obrtnik to blago nabavljati pod zelo neugodnimi pogoji. Onjem velja — morebiti še v večji meri — vse, kar smo zgoraj omenili gledé srednjega in manjšega trgovca. Vsem tem neprilikam hoče gospodarska zveza odpomoči — to ji je pa le mogoče, če se v izdatnem številu oklenejo tudi obrtniki Gospodarske zveze, pristopivši ji kot člani. Zlasti bode ta pristop sodil tudi gostilničarjem. Kako slabo blago nudijo ti čestokrat svojim gostom — ker so slabo blago sami dobili, je morajo plačati in toraj tudi spečati, koliko gostov pa s tem preženó! Posredovanjem Gospodarske zveze bodejo lahko dobivali najboljše blago po primernih cenah in bodo toraj tudi svoje goste lahko popolnoma zadovoljili.

Obrtnik zamore „Gosp. zvezi“ pristopiti pod sledečimi uveti:

Založiti mora vsaj jeden obrtni delež v znesku 10 K. Razun tega mora plačati pristopnine 1 K, in letnino 2 K, skupaj toraj ima ob vstopu plačati 13 K, ali 6 gld. 50 kr.

Tako v prvem letu. V sledečih letih pa ima plačati samo letnino po 2 K, ali 1 gld. i. s. vsako leto najpozneje do konca januarja.

Kadar izstopi iz društva, sprejme delež po 10 K nazaj.

Torej naj obrtnik, ki želi pristopiti, dopošlje po poštni položnici ali nakaznici „Gospodarski zvezi“ znesek 13 K, s pristavkom, da pristopi kot obrtni član. Vse drugo izve potem neposredno od „Gospodarske zveze“.

Strokovne obrtne zadruga.

V prvej številki „Narodnega gospodarja“ spregovoril je č. g. poslanec dr. Krek krepko besedo za strokovne obrtne zadruga. Pokazal je velike naloge, katere v prid obrtnikov čakajo strokovnih zadruga.

Dovolite, da tudi jaz v tej za obrtni stan toli važni in resni zadevi spregovorim par besed.

Povsod med zavednimi obrtniki javlja se močno gibanje za strokovne obrtne zadruga. Obrtniki so ravnokar svojo zahtevo po strokovnih zadrugah na vsa usta povedali obrtnim inštruktorjem, ki so po raznih mestih, tako n. pr. v Brixen-u, Linz-u, na Dunaju itd., imeli posvete z obrtniki. Vsak obrtnik naj je primoran vstopiti v organizacijo svoje stroke. Te stro-

kovne zadruga, kjer se radi prepričlega števila v enem političnem okraju ustanoviti ne morejo, ustanové naj se za več političnih okrajev ali pa za celo deželo skupaj.

Tej zadnji zahtevi obrtnikov ne nasprotuje, kakor nekateri mislijo, naravnost naš sedanji obrtni red. § 109. obrtnega reda namreč določa: Politična oblast v deželi sme v sporazumu z dotično trgovinsko in obrtno zbornico, katera naj zasliši prizadete, vsakokrat določiti teritorijalno okrožje, čez katero se imajo raztezati posamezne obrtne zadruga.

Vendar pa je to določilo postave precej nedoločno. In res so pričeli obrtniki že koj, ko je stopila obrtna novela v veljavo, zahtevati, da se temeljem tega paragrafa dovoljujejo strokovne zadruga za več okrajev ali za celo deželo. Že leta 1883. dné 4. novembra izdalo je trgovinsko ministerstvo naredbo (št. 39.476), s katero pojasnuje ta paragraf obrtnega reda tako, da se imajo dovoljevati obrtne zadruga, ki bi se raztezale čez več političnih okrajev, samo takrat, kadar bi to zahtevala praktična potreba. Pa tudi to ni povedano dosti določno. Obrtniki torej zahtevajo, da se postavnim potom zadruga enotno uredé kot strokovne organizacije, ki se naj raztezajo tudi čez celo deželo, ako ni v posameznem okraju zadostno število obrtnikov iste obrti.

Tudi se upirajo obrtniki, da bi imele v obrtnih zadevah odločilno besedo sedanje trgovinske in obrtne zbornice, kjer so obrtniki v manjšini. Lastne obrtne zbornice, to zahtevajo sedaj obrtniki.

To je v kratkih potezah podoba gibanja za strokovne obrtne zadruga. Samo v takih strokovnih zadrugah združeni obrtniki zamogli bi uspešno konkurirati z veliko industrijo. Dobave za armado, pri katerih žele obrtniki sodelovati, da bi si tako opomogli, zamorejo obrtniki le tedaj izvrševati, ako so strokovno organizovani, ker le tedaj spravijo skupaj potrebni kapital za potrebne surovine, stroje itd. Veliki podjetnik, ki prevzame n. pr. dobavo črevljev za armado, stroji sam potrebno usnje, izdeluje črevlje izključno s stroji. Na ta način dela lahko mnogo ceneje, kot neorganizovani obrtniki. Tu bi velikansko koristile strokovne zadruga.

Zatorej je gibanje obrtnikov, ki zahtevajo strokovno organizacijo, le najtopleje pozdraviti.

Ogri in mali obrt.

Listi poročajo iz Budapešte zanimivo vest. Oggerski trgovinski minister namerava namreč, kakor poročajo časniki, podpirati mali obrt na ta način, da hoče pod ugodnimi pogoji preskrbeti malim obrtnikom v glavnem mestu in večjih provincijalnih mestih stroje. Že je minister baje odposlal nekaj inženjerjev in obrtnih nadzornikov na Češko, Nemško in v Švico, da bi se poučili, kateri stroji bi bili v nameravano svrhu najbolj pripravi. Še tekom januarja pa morajo odposlanci izročiti ministru sklepno poročilo. Jedro te misli ni slabo. —o—

Homeopatična zdravila se dobé v lekarni gospoda **Gabrijel Piccoli**-ja v Ljubljani, Dunajska cesta.

Opozarjamo na današnji inserat lekarnarja **Gabrijel Piccoli**-ja „pri angelju“, kateri je založnik njega svetosti papeža **Leona XIII.**

Iepe lovske pse ima na prodaj **Šimen Bolka**, usnjar v Poženku, pošta Cerklje, Gorenjsko.

Izvrstne mreže za okna in posipanje peska izdeluje **Fr. Škander** v Št. Juriju pri Kranju.

Jakširskega mrjasca želi kupiti za plemo sposobnega. Kupne ponudbe naj se naznanijo pri „Gospodarski zvezi“.

Lep flzol } oboje ima v zalogi „Kmetijsko društvo“ v Horjulu
Suha drva } pri Vrhniku.

Pristno dalmatinsko vino je na prodaj, kje, pové čast. **Joso Pavačič**, kaplan, Belo, otok Čres.

Pristni kraški slivovec je na prodaj, kje, pové vodstvo hranilnice in posojilnice v Košani pri Sv. Petru na Krasu.

Preiskovalni stroj za deteljo gledé prédence se dobi v tovarni **Hofherr & Schrantz**, Dunaj X., cena mu je 5 K 87 vin.

Lonce, peči in drugo glinasto posodo je dobiti pri „Kmetijskem društvu“ v Dolenjivasi pri Ribnici, Dolenjsko.

Kužne živinske bolezni vladajo na Kranjskem:

O včje kože v črnomaljskem okraju v občini Obrh (1 slučaj);

prašičja kuga v kočevskem okraju v občinah Kožarje (2 slučaja), Kropivnik (2 sl.); v črnomaljskem okraju v občini Radence (2 sl.).

Kužne živinske bolezni so ponehale:

Rude čiča pri prašičih v litijskem okraju v občini Žalina;

svinjska kuga v črnomaljskem okraju v občinah Loka, Telčji vrh in Stari trg.

Listnica uredništva.

A. K. v L. Najboljše meso in slanino dobite, ako prašiče krmite zadnji mesec z ječmenom. Turšica in razne tropine (preše) povzročajo, da postane meso in slanina sčobodrano.

E. T. v C. Da Vaši prašiči glodajo zid in grizejo les, povzročuje pomanjkanje apnenih snovij v krmu, ki so potrebne za razvoj okostja.

B. G. v T. Največ dobička imate od svojih krav, če se ozirate na to, da si preskrbite najboljše molzne krave in da redite telce le od onih krav, od katerih vam je znano, da dajejo največ mleka.

R. B. v G. Posnemalni stroj „Alfa-Colibri separator“ je za Vaše razmere jako umestna naprava. Ker je Vaše posestvo preveč oddaljeno od vsacega sela, tedaj ni misliti kdaj na kako mlekarsko zadrugo. S posnemalnim strojem se dobi iz 1000 litrov mleka 45 kg surovega masla, temu nasproti dobimo z navadnim posnemanjem samo 30 kg surovega masla in še to slabeje kakovosti. S posnemalnim strojem iz sladkega mleka izdelano surovo maslo ima tudi večjo tržno ceno.

Zadruga.

Na dan z zadrugami!

Iz Notranjskega, sredi januarja 1900.

To je geslo slehernega domoljuba, ki želi pomoči kmečkemu stanu iz njegovega zares neznosnega stanja, to je geslo, katero čuješ vsak dan iz ust onih, kojih srce odkritosrčno bije za ljudstvo, katerim je njegov blagor in prospah v resnici na mari, geslo slednjich onih, kateri spoštujejo in ljubijo tudi v priprostem zastopniku ratarstva svojega bližnjega in ki smatrajo za sveto dolžnost, pokazati ubogemu ljudstvu, iz katerega so izšli, vsaj stezo, ki ga naj dovede do zboljšanja gmotnega stanja, do blagostanja in s tem do zadovoljnosti.

Veseli smo mogočnega gibanja, ki vedno bolj preprega celo Slovenijo in ki ima namen, ljudstvo privedi do zavesti, da le v združenju je moč in edina rešitev, in katero podpira kmetijsko prebivalstvo pri ustanavljanji zadrug s svetom in dejanjem.

Žal pa, da naše dobro ljudstvo, pridni kmetovalec, ni preveč dovetno za dobre svete, zlasti če prihajajo le ti od gosposke suknje. Na drugi strani pa zopet, hvala Bogu, tudi mej kmetijskim prebivalstvom število onih prosvitljenih življev — ki so, spoznavši neizmerno važnost zadrugištva, v prvi vrsti poklicani pospeševati in širiti mej ljudstvom to srečonosno načelo — k sreči ni baš majhno.

Le-tem, katerim ljudstvo bolj zaupa, kakor „gospodom v frakih“, naj bo prva srčna zadeva zbuditi ljudstvo iz večstoletne omedlevice in ga pripraviti do spoznanja, da vendar-le ni vse novo brez-pogojno za zavreči. Pokažite taki svojim rojakom pot, edini pot, ki pelje do cilja in blagoslovljen bo vaš spomin v vaših otrocih in otrok otrocih.

Znana je pravljica o očetu, ki je na smrtni postelji zahteval, da mu sinovi prinesó pest šibic. Vzel je eno in jo ulomil z lahka. Ukazal je, naj se šibe zvežejo v butarico. Sedaj pa jih niso bili

v stanu zlomiti ne samo bolni oče, marveč niti krepki sinovi. „Samo v slogi je moč, to sedaj vidite“, učil je umirajoči oče svoje sinove.

Ta modri svet moramo prenesti tudi na gospodarsko polje in srečni uspehi bodo naše plačilo. Napačno je z nekaterimi pri vsaki reči izgovarjati se: Država naj pomaga! Država ima veliko nalogo skrbeti za razcvit svojih narodov, — kot celote — in na ta način osrečiti deželo in jo napraviti mogočno. Nikakor pa ji ni mogoče pečati se z zadevami vsakega posameznega podložnika. Tu ostane le eno: samopomoč. Neko staro zlato pravilo slóve: „Pomagaj si sam in Bog ti pomore!“

Čuditi se moramo, videč velikanske uspehe, katere je doseglo zadrugištvo v drugih deželah, zlasti v Nemcih in ostalih severnih državah naše celine, kakor tudi v Ameriki in sicer na vseh poljih: kmetijskem, trgovskem, obrtnem itd.! Zadrug so omogočile skupno nakupovanje za življenje potrebnega blaga, to blago je, ker se kupuje v večji množini, veliko ceneje; kreditne zadrug (hranilnice in posojilnice) so osvobodile ljudstvo iz rok oderuhov, ustanovitev prodajalnih zadrug je omogočila, da se je spravila različna roba, kakoršno prideluje mala posest, kakor: žito, plemenska in pitana živina, mleko in mlekarski izdelki, vino, sadje in dr., da se je vse to spravilo z manjšim trudom in večjim dobičkom v denar. Da vam to zopet pokažem na zgledu.

Kmalu po žetvi, ko je bilo žito namlačeno, napreže sosed Miroslav svója dva kostanjevca, naloži visok voz z žitom, ki se ni potrebovalo doma. Čeprav je bilo doma dovolj nujnega dela, vendar denarja ni pri hiši, davek pa le treba plačati in tako je mož odrazil v štiri ure oddaljeno mesto do žitnega trgovca. Pot se je zelo vlekla in žareče solnce je sililo našega Miroslava, da je moral pri tej in onej gostilni ustaviti, da ohladi in razmoči suho grlo. V mestu je bilo zopet treba plačati na mitnici.

Da bi se bila prodaja dobro obnesla, bilo je to presneto na redko. Zakaj trgovec je določil ceno: „Po toliko plačam, če daš“. Miroslav je prišel domu. Doma ga je sprejela žena z godrnjanjem, zakaj denarnica je bila vsled mnogoterih stroškov in slabega skupička v kaj slabem stanju. Vrh tega je šel jeden delavni dan živine in moža po vodi. In kakor se je godilo in se še godi našemu Miroslavu, tako se godi njegovemu sosedu Janezu in Štefanu in drugim okoličanom.

Ako bi bili pa sosedje svoje odvečno žito skupaj prodali, potem bi bil vele-

tržec rad sam prišel in bi jim bil ponudil dosti višje cene. Koliko bi bili pri tem več utržili, koliko časa si prihranili!

Če je korist skupne prodaje kmetijskih pridelkov sploh vidna, velja to še posebno o onih pridelkih, ki ne prenesó dolgega prevažanja in pretresavanja na vozu. Taki pridelki se dade izkoristiti sploh le zadržnim potom. Naravna posledica je, da kmetovalec svoje lastne pridelke, neznajoč vrednosti, v domači hiši potraha in zapravi; s tem pa seveda tudi svojo blagajno težko oškoduje.

Podstopimo se najboljšega dela in ustanavljajmo zadruge!

Pa vrnimo se k prejšnjemu! Imenujem naj vam en pridelek, ki se nahaja po vseh slovenskih deželah, na najoddaljenjših dvorih, prav dražesten pridelek, — mleko. Koliko milijonov litrov mleka se leto in dan namolze, in vendar nam pri sedanjem ravnanju ne prinaša skoro nič denarcev v hišo. Zakaj mali posestnik, daleč proč od mest, bivajoč po kotih, ki niso čisto nič v dotiki s svetovnim prometom, tak kmetič ne more dandanes mleka prav izkoristiti, ako ostane sam za-se.

Ravno v mlekarski stroki imajo zadruge najblagonosnejši vpliv, ker se dá le po združenju živinorejcev doseči to, kar doslej niso mogli doseči: denar za mleko.

Mlekarske zadruge spreminjajo in izdelavajo mleko, ki se kaj rado spridi, v trpežne izdelke, ki se brez nevarnosti lahko pošiljajo v najoddaljenejše kraje kot presno maslo (puter) in sir.

Kake velikanske svote se dajo doseči pri umnem ravnanju z mlekom na zadržnem potu, tega se lahko sleherni prepriča, ako pregleduje letna poročila in izkaze mlekarskih zadrug, ki so pa pri nas žal, še jako redko sejane. A te maloštevilne dokazujejo, da se mlekarnstvo izplača, tako jasno, da bi človek mislil, vsaka občina se bo odločila brez dolgega premišljevanja za ta način izkoriščanja mleka. Še pred malo leti niso ugledali gospodarji takih krajev, kjer imajo zdaj mlekarne, z lepa groša za domače mleko in danes je mlekarna reden in gotov vir njihovih dohodkov.

V krajih, kjer so si napravili mlekarno, spremeni se v kratkem času podoba celega okraja, kakor bi bilo začarano. Živinoreja, na katero gospodarji sedaj obrnejo vso pozornost, se močno razcvete in kjer si preje videl mršavo sedmerim slabim letinam v Egiptu podobno živino, ti zdaj srce veselja igra ob pogledu na krasno, čez in čez zalito čredo. Prva pridobitev mlekarne je torej

zboljšanje živinoreje, in vspešno s tem gre pomnoženo pridelovanje krme, ker živinska krma, ki se spremeni v živalskem telesu v mleko, gospodarju mnogo več vrže nego enostransko pridelovanje žitnega zrnja. Daljna posledica je, da se pridobi vsled boljšega, obilnejšega krmiljenja mnogo več in boljšega gnoja, kot do zdaj.

Ta gnoj pride zopet v prid našemu polju, ki nam povrača boljšo postrežbo z bujnejšim, zibajočim se zlatim klasovjem in z bogatejšimi žetvami.

Tako vidimo, da so poljedelstvo, živinoreja in zadržništvo v neki čudoviti in najtesnejši mejsebojni zvezi! Ustanovitev mlekarske zadruge ima za posledico procvit celih okrajev, povzdigo kmetijstva in živinoreje in tvori na ta način temeljni kamen za blagostan in bogastvo ljudstva. Vse to je tako jasno in samo ob sebi umevno, da bodo besede, ki stojé na čelu tega spisa: Na dan z zadrugami! gotovo našle v mnogokojem srcu trikratni odmev. Bog daj!*) —

Dopis.

Žalec, koncem decembra 1899. Dne 18. svečana 1898. ustanovila se je prva kmetijska zadruga na Spodnjem Štajerskem, in danes štejemo istih že 34, vse dobro delujejo za povzdigo kmetijstva in kmečkkega blagostanja.

Pred dvema leti še kmetovalci v savinjski dolini niso poznali umetnih gnojil, a odkar imamo kmetijske zadruge komaj dve leti, pa se je to leto že porabilo kar tukaj 20 vagonov tega gnoja. Naše kmetijske zadruge imajo najboljšo bodočnost. Imamo mlekarnico preskrbljeno z najmodernejšimi stroji in naše surovo maslo se prodaja doma dražje kot na Dunaji, in ko bi imeli deset mlekarnic, pa ne ustrezemo vsem naročilom. Imamo bikorejske zadruge, lesne zadruge, in to vse so kmetijske zadruge, koje so v zvezi z zavezo kmetijskih zadrug za Spodnji Štajer. Ker smo tukaj kmetovalci edini, upamo, da se osnuje v teku let toliko kmetijskih zadrug, da bode ves Spodnji Štajer le ena velika kmetijska zadruga.

Slovenci! Snujmo povsodi po vseh naših pokrajinah kmetijske zadruge, in v kratkem času bomo videli, kako se bode dvigalo blagostanje našega kmeta. Bodimo

*) Kdor hoče vedeti, kako ima postopati pri snovanju raznih, n. pr. mlekarskih zadrug, kako priti do potrebnih podpor, kdor hoče približno vedeti stroške in kake priprave so zato potrebne, obrne naj se do „Gospodarske Zveze“ v Ljubljani. Uredništvo.

edini in složni, na tem polju nima politika prostora. Naše geslo naj bode: Vsi za enega in eden za vse!

Da se pa bodejo Slovenci vsi enako in to pravilno, za bodočnost blagonosno in stalno organizovali, bi bilo dobro, da se snidejo iz vseh pokrajin naše domovine zaupni možje in se napravi načrt, po kojem se imamo v bodoče vsi ravnati, ker le v slogi je moč in delo uspešno.

I. Kač.

Razno.

(Zadruge v drugih državah.) Srbsko ima 200 pridobitnih zadrug po sistemu Raiffeisnovem, 78 hranilnic in posojilnic z omejeno zavezo, 20 gospodarskih zadrug in 4 konsumna društva. Za zadruge velja poseben zakon z dné 3. decembra 1898. Vse zadruge imajo pa zvezo, kateri predseduje Mihael Abramovič v Belemgradu. — V Belgiji imajo 199 pridobitnih zadrug po Raiffeisnovem sistemu, dve pa po sistemu Schulze-Delitzschevem in dve centralni blagajni. Nadalje imajo v Belgiji še 258 mlekarskih zadrug. — Dne 31. marca l. 1899 je bilo na Nemškem: 10.850 pridobitnih zadrug, 1275 gospodarskih zadrug, 516 obrtnih zadrug, 173 zadrug za skupna skladišča, 2210 produktivnih zadrug, 1373 konsumnih zadrug, 244 stavbinskih zadrug, 271 drugih različnih zadrug, skupaj 16.912 zadrug.

(Raiffeisnova hranilnica in posojilnica) se je osnovala v Št. Rupertu na Dolenjskem; snujejo se pa jednake hranilnice in posojilnice na Igu pri Ljubljani in v Šenčurju pri Kranju.

(Sirarskega tečaja) v Št. Michele na Tirolskem vdeležuje se izdatno število Slovencev. Trije vdeleženci iz Kranjskega so pri tečaju na stroške Gospodarske zveze.

(Vojna uprava in zadruge.) Poroča se, da je vojna uprava obljubila, vse dobave potrebščin za vojno iz kmetijske stroke (mrvo, slamo i. t. d.) v okrožju kronovine Niževavstrijske naročiti pri niževavstrijskih kmetijskih skladiških zadrugah. Lep vspeh kmetijske organizacije.

(Uradna naznanila Gospodarske zveze.) Zadruge, katere smo pozvali k pristopu, pozivljemo, da naj nam svoje pristopnice kakor hitro mogoče dpošljejo, ker so sicer razne neprilike neizogibne. — Želeti je, da bode osnovalni občni zbor impozantna demonstrancija zadržne misli

in lepa slavnost sloge in združenja vseh v narodnem gospodarstvu aktivno delujočih stanov. Zato pa je neobhodno potrebno, da vse doslej v društvih „Gospodarska Zveza“ in „Zveza kranjskih posojilnic“ združene zadruge že pred osnovalnim zborom izrečejo svoj pristop k naši zadrugi.

Začasno načelstvo
Gospodarske zveze v Ljubljani
reg. zadr. z omej. zavezo.
Dr. Šusteršič, predsednik.

Podpisana **Gospodarska zveza v Ljubljani** prosi vse slovenske denarne zavode (hranilnice in posojilnice) kakor tudi vse druge pridobitne zadruge,

da ji dpošljejo svoje letne zaključke za leto 1899, da ji bode mogoče sestaviti popolen „Letopis“ našem gospodarskem gibanju.

Za **Gospodarsko zvezo:**
Ferd. Sajovic, ravnatelj.

Članom Gospodarske zveze!

Vsi člani Gospodarske zveze, hranilnice in posojilnice ter gospodarske zadruge opozarjajo se, da morajo pri naslovu pisem strogo ločiti Ljudsko posojilnico v Ljubljani, Kongresni trg št. 2, in Gospodarsko zvezo v Ljubljani, Gradišče št. 1.

Na „Ljudsko posojilnico“ je nasloviti le ona pisma, ako si katera zadruga denar izposoja ali ga vrača, vsa druga pisma je nasloviti na „Gospodarsko zvezo“.

Tudi opozarjamo vse hranilnice in posojilnice, da redno dpošiljajo svoja mesečna poročila, ker se bodo ista objavljala v „Zadrugi“.

Z združnim pozdravom!
Gospodarska zveza.

Listnica upravnništva.

Gospodu A. P. v Lj. Inerate sprejmemo od vsake trdke, o kateri ne vemo nič ne-reelnega; družih razlik ne delamo.

Umetni podobar
Zvonimir Žvan

Srednjavas

v Bohinju v Bohinju

priporča se slavnemu občinstvu, osobito prečast. duhovščini za vsa v to stroko spadajoča dela.

Zahvaljujem se prečastiti duhovščini in cerkvenim predstojnikom najtopleje za doslej mi izkazano naklonjenost ter priporočam tudi še za nadaljne svoje izdelke:

monštrance, kelihe, ciborije, svetilke, svečnike, kadilnice, lestence itd.

Prizadeval se bom, da kar najvestneje in najtočneje izvršim vsa naročila. Z odličnim spoštovanjem
IVAN KREGAR, pasar-srebrar.

Jan. Dogan-a

mizarski in pohištveni obrt
Ljubljana

Dunajska cesta 19, (Medjatova hiša)

priporoča svojo

dobro vrejeno

zalogo

vsakovrstnega

likanega in politiranega

pohištva.

Naročila se točno izvršujejo.

cenik s podobami zastoj in franko.

Knjigo- in kamenotiskarna

J. Blasnika nasledniki

Ljubljana

na Bregu štev. 12

priporoča se v izvršitev vseh v to stroko

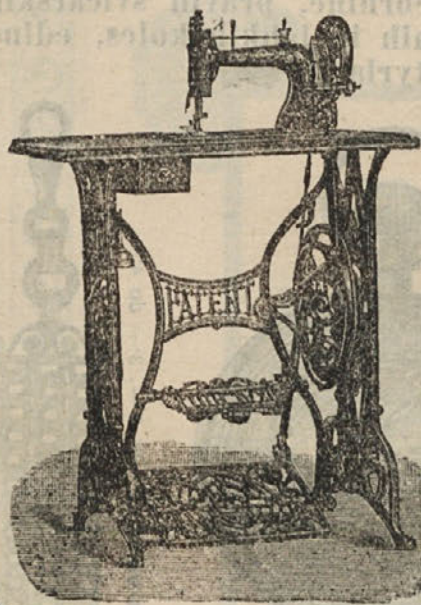
spadajočih del

z zagotovitom hitre in cene postrežbe.

Šivalni stroji in kolesa.

Tovarniška zaloga **IVAN JAX-A**

v Ljubljani, Dunajska cesta 17
priporoča svoje najbolj priznane
šivalne stroje in kolesa.

Najugodnejši pogoji.
Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastoni.

Katoliška Tiskarna

v Ljubljani

se priporoča v natisek vsakovrstnih tiskovin, kot
špecialiteto pa goji tisek

 razglednice

v raznih bojah, tudi polychromatično (mnogo-
barveno) izvršenih. Preskrbi klišeje, prirejene po
poslanih dobro izvršenih fotografijah.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi

varve

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

**„THE MUTUAL“
zavarovalna družba za življenje
v New-Yorku.**

Popolnoma vzajemna.

Popolnoma vzajemna.

Police so po preteku 2 let nespodbjalne in po preteku 3 let nezapadlive.

Konečne številke bilance za l. 1898.:

Denarno stanje	K 1,369.576,693 29
Zaveznosti na račun lastnikov polic	„ 1,150.168,487 79
Prebitek na račun lastnikov polic	„ 219.408,205 50
Zavarovalno stanje vštveši telesne rente	„ 4,795.509,178 81
Dohodki leta 1898.	„ 299.660,000 —

Rezerve premij avstrijskih zavarovancev zalo žene so v avstrijski zlati renti pri
c. kr. ministerijalnem plačilnem uradu na Dunaju.

Letne dividende. — V polici sami zajamčena posojila in odkupi v gotovini.

Pojasnila, prospekte itd. daje

generalno zastopstvo za Kranjsko

v Ljubljani,

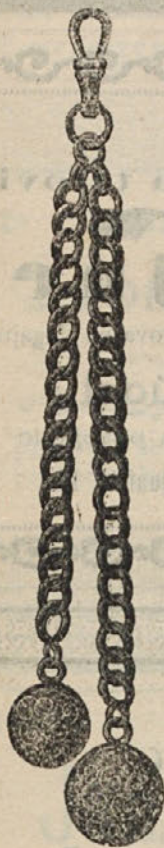
Francišksanske ulice št. 16, II. nadstr.

45 Ceniki brezplačno in poštnine prosto. 25

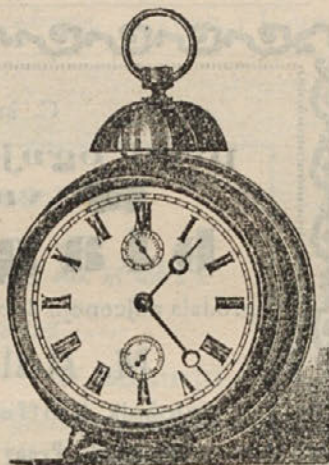
FRAN ČUDEN, urar

v Ljubljani, nasproti rotovžu

priporoča svojo bogato zalogo različne zlatnine in srebrnine, pravih švicarskih ur, šivalnih strojev s petletnim jamstvom, jako trpežnih in lahkih koles, edino le s pravo varstveno znamko „Styria“.

Srebrna verižica za dame, gld. 2.—, 2.50 do 3.—, Double gld. 3.— do 4.—, zlata, 14 kar., gld. 10.—, 12.— do 28.—.

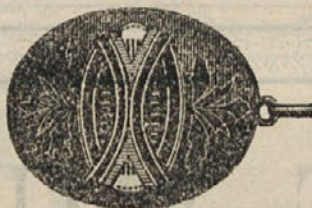
Budilka, navadna, gld. 2.— do 2.50, boljša gld. 2.70.

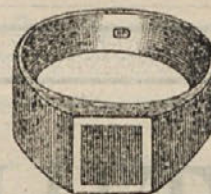
Srebrna cil-rem-ura, z dvojnimi pokrovom, gl. 8.50, 9.—, 10.—, 11.—.

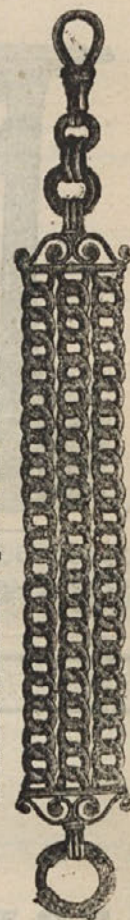
Murčki, novo zlato, mali, 1 komad gld. 1.15, srednji gld. 1.50, veliki gld. 2.— do 2.50, 14 kar. gl. 1.50 do 4.—.

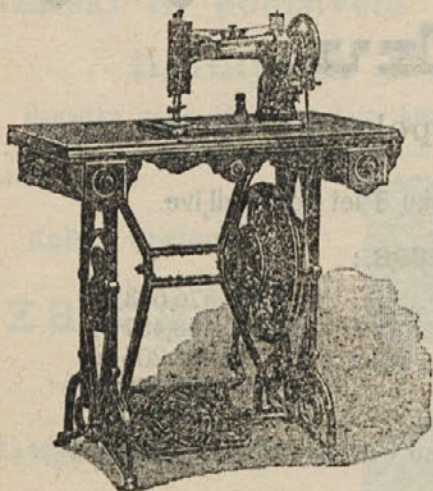
Medaljon, mali, gld. 1.—, srednji gld. 1.20.

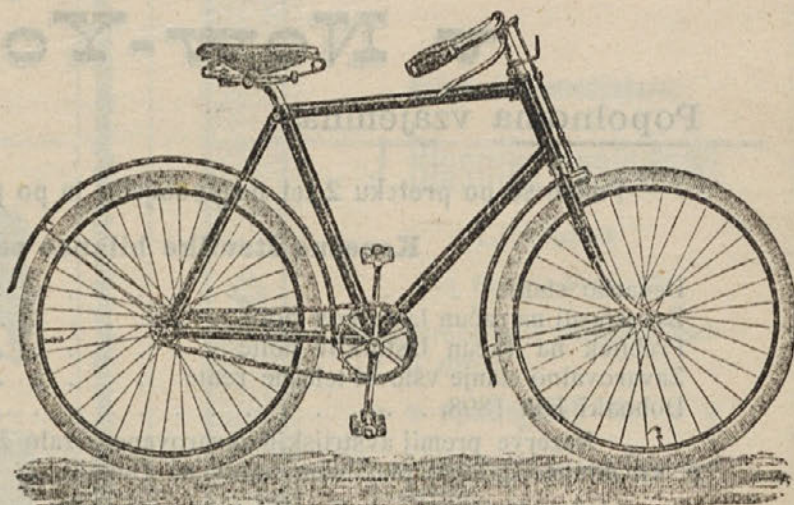
Prstan, novo zlato, gld. 3.— do 5.50, 14 kar. gld. 6.— do 12.—.

Srebrna oficirska šport-verižica, gld. 2.—, 3.— do 4.—.

Singer-šivalni stroj, družinski, 28—38 gld.; krojaški 35—45 gld.; nemški 45—65 gld.; družinski ringšifer 50—65 gld.; isti, veliki, 70 do 80 gld.; čevljarski, veliki, 75 gld.

Styria-kolesa, 105, 150 do 220 gld., in druge vrste od 85 gld. višje.

Opazka: Vše davno sem gojil željo, da bi mogel kar možno cenó postreči cenj. svojim odjemalcem s šivalnimi stroji. Omogočeno mi je s tem, da sem popolnoma opustil drago petovanje s šivalnimi stroji, odpale troške tega opuščenega potovanja pa sem odračunal pri dotični ceni, tako mi je res omogočeno prodajati šivalne stroje po neverjetno nizki ceni, o čemur se vsakdo prepriča, ako naroča osebno ali pismenim potom.

Konrad Schumi & Co.

trgovina z modnim blagom in modrci
„Pri novi tovarni“

Glavna trgovina v Ljubljani, Dunajska cesta 6

Filijalka I.

Filijalka II.

Ljubljana, sv. Petra nasip • Kranj, na Glavnem trgu

štev. 2

štev. 105

••• *Specijalna trgovina z modrci* •••

Ljubljana, sv. Petra cesta št. 4.

Skupna zaloga moškega in damskega blaga, platna, perila, kravati, tepihov, namiznih prtov, blaga za hlače, rut, prave francoske svile, batista in volne, kakor tudi angleškega blaga za gospode.

Skupno blago po čudovito nizkih tovarniških cenah.

Stalne cene.

družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani

MAL POLOŽI DAR

DOMU NA ALTAR!

Genjene slovenske gospodinje!

Najboljša

se **kava**

napravi, ako vzamete k pravej bobovi kavi kot primes — cikorijo — takoimenovano

„Kavo družbe sv. Cirila in Metoda“

katera daje lepo barvo in dober ukus.

Nadalje se priporoča

Sladna kava

družbe sv. Cirila in Metoda

kot zdrava in redilna pijača bodisi sama ali pomešana z bobovo kavo.

Pri nakupovanji naj se pazi na priloženo poodbo sv. Cirila in Metoda, ki je na vsakem zavoji natisnena.

Zahtevajte v vseh prodajalnicah samo to kavo.

Dobiva se povsod!

Podpisani priporoča velečastiti duhovščini, kakor slavnemu občinstvu

čebelno voščene sveče

za cerkev, procesije in pogrebe, gospodom trgovcem voščene zavitke, kakor

za prodajo v škafih po 15, 20, 40 kg težkih prav po ceni. Za čebelarje *izvrstni garantirani pitanec* v škatljah po 5 kg à kg 60 kr., škatlja 30 kr., pošilja se po pošti proti povzetju ali predplačilu.

Dobiva se *med* v satovji in *pitanec* v škafih po 20—40 kg prav po ceni.

Za *birmo*, *Božič*, *Miklavža* i. t. d. prodaja se raznovrstna *medenina* na debelo in drobno.

Prodaja se tudi *brinje*, *brinjevec* liter po 1 *gld.* 20 kr., *medeno žganje* liter 1 *gld.* lastni izdelek.

Kupuje se tudi vsaki čas *med* v panjih, sodčkih, kakor tudi *vosek* in *suho satovje* po kolikor mogočo visoki ceni.

Za obila naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postreči

Oroslav Dolenc,

svečar in leotar, trgovina z medom in voskom,

Ljubljana, Wolfove ulice št. 10.

GABRIJEL PICCOLI

lekarnar »pri angelju« v Ljubljani, Dunajska cesta; dvorni založnik
 Nj. Svetosti papeža.

Največja odlikovanja na higijeniških razstavah v Londonu, Parizu, Ženevi in na II. mejnarodni farmacevtski razstavi v Pragi leta 1896.
 Na jubil. razstavi dunajski 1898 častno diplomo in kolajno.

Poštne hranilnice račun št. 837.000.

Lekarna „pri angelju“
 Dunajska cesta. Telefon št. 75.

Farmaceutiški laboratorij

Telefon št. 76. je opremljen z najnovjšimi aparati na parno in električno silo.

Franc Jožefova cesta 13.

Homeopatična zdravila v zvaljčkih (1 stekl. 10 kr.) in tinkturah (1 stekl. 20 kr.)

Nj. Svetost papež Leon XIII.

je blagovolil po Svojem telesnem zdravniku prof. drju Laponi-ju izraziti lekarnarju Piccoli-ju v Ljubljani Svojo zahvalo za doplane mu stekleničice

tinkture za želodec

ter imenovanemu lekarnarju z diplomo z dne 27. novembra 1897 podeliti naslov **dvornega založnika Njega Svetosti**

s pravico, da sme poleg svoje firme imeti tudi grb Njega Svetosti.

Zgoraj imenovani telesni zdravnik, kakor tudi veliko drugih slovečih profesorjev in zdravnikov je prekusilo to tinkturo za želodec na klinikah in v bolnišnicah z najboljšimi uspehi ter jo priporočajo kot izdatno sredstvo, ki uravnava in poživlja delovanje prebavnih organov, krepča želodec, vzbuja tek pospešuje prebavljenje in odprtje telesa; posebno zdravilna za one, ki trpé na zastaranem zaprtji.

Tinkturo za želodec razpošilja izdelovatelj v škatljah po 12 stekleničic za gld. 1.26 av. v., po 24 stekl. za gld. 2.40, po 36 za gld. 3.50, po 70 za gld. 6.50 (poštni paket, ne čez 5 kilogr. težak), po 110 stekl. za gld. 10.30. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Tinktura za želodec se dobiva v stekleničicah po 10 kr. v Piccolljevi lekarni „pri angelju“, jedini zalogi v Ljubljani; po 15 kr. pa v več lekarnah in sicer v sledečih mestih in kronovinah: v Dalmaciji, Reki, Pešti, Gorci, Istri, na Koroškem, Hrvatskem, Primorskem, v Slavoniji, na Štajerskem, v Trstu, na Dunaji.

Velika steklenica z vsebino 11 malih stekleničic velja jeden goldinar.

Najvišje priznanje Njene c. kr. visokosti prejasne gospe vdove nadvojvodinje Štefanije.

Lekarnarja Piccoli-ja kapljice za zobe, imenovane z najvišjim priznanjem in dovoljenjem

Štefanijine kapljice za zobe

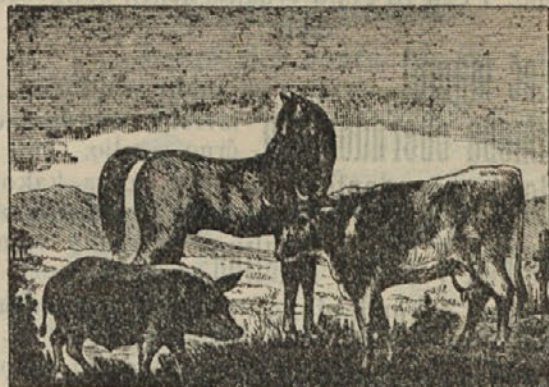
so najbolj priznано sredstvo proti zobobolu, in sicer se denejo na bati na volti zob ali pa se z njimi namaže dotično bolno mesto.

Stekleničica 20 kr.

Zoper malokrvnost! Železnato vino

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani ima 20—90 krat več železa v sebi, kakor druga hvaljena China-železnata vina, ki nimajo več železa, kakor vsako navadno namizno vino. — To vino je kaj dobro za malokrvne, nerodne in vsled bolezni oslabele osebe, kakor tudi za blede, slabotne in bolehave otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gld.

Prah za živino. Najboljše sredstvo, da se konji, krave, teleta, volli, presiči, ovce itd. ohranijo krepki in zdravi.

Cena: 1 paket 25 kr., 10 paketov 2 gld.

Naročila izvršuje lekarnar G. Piccoli v Ljubljani točno po poštnem povzetju.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Assicurazioni Generali

(ustanovljena l. 1831) * v Trstu * (ustanovljena l. 1831)

je največja domača (tuzemska) zavarovalnica, kajti zaklad družbe znaša več kot 153 milijonov kron avstr. velj. — Zavarovalnica je izplačala za škode, kar obstoji, do konec leta 1897 čez 633 milijonov kron avstr.-og. velj.

Družba zavaruje:

1. za človeško življenje v vseh mogočih načinih. V teku leta 1899 je bilo vloženih 11408 ponudb za zavarovanje na življenje v zavarovalnem znesku K. 84,600.332.53,
2. zoper požare pri vsakovrstnih posestvih in imetjih. — Občinam, cerkvam, samostanom, dobrotelnim zavodom in grajščinam dovoljuje družba 20% popustka od čiste zavarovalnine,
3. zoper škode pri prevažanju na suhem in na vodi,
4. zoper poškodovanje zrcalnih oken in zrcal,
5. zoper telesne nezgode na račun: „Prve občne avstr. zavarovalnice zoper nezgode na Dunaju“,
6. zoper škodo vsled toče na račun: „Ogerske akcijske družbe za zavarovanja proti škodi po toči in za pozavarovanja“.

Glavni zastop za Kranjsko v Ljubljani, Gradišče štev. 4

v Sevnikovi hiši.

Trgovina s špecerijskim blagom.

Mih. Kastner v Ljubljani

priporoča svojo
najraznovrstnejšo zalogo semen.

To je:

semena za poljedelce, semena za zelenjad in semena za ovetlice.

Posebno: *Pesa in repa* v najrazličnejši kakovosti tako

- (A) **Rdeč mamut**, izvrsten za rahlo zemljišče.
 (B) **Rumena oberndorfska**, izvrstna za vezano črno zemljo.
 (B) **Rdeča oberndorfska**, istotako dobra kakor rumena oberndorfska.
 (C) **Rumena v obliki masline**, za vsake vrste zemljišče.
 (D) **Rumena eckendorfska**, za bolj mrzle kraje s težkim llovnatim svetom izvrstna.
 (D) **Rdeča eckendorfska**, z istimi lastnostmi, kakor predstojeca vrsta.

Detelja in trava, tako francoska meteljka, italijanska meteljka, ogerska meteljka, rdeča (štajerska) detelja, vseh vrst travnega semenja, mesanega travnega semenja, moharja, grahorice, repnega semenja i. t. d. je vedno velika množina v zalogi. Vse semenje je na podlagi poskusov izredno kaljivo, torej vseskozi najizbornejše kakovosti.

Slov. vinogradniško društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

— starih in novih —

iz Dolenjske, Štajerske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto od-
daje se v sodih in fino vino v steklenicah.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah štev. 20 pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Nikar ne podpirajte tujcev!

Angela Pakiž

v Ribnici na Kranjskem

ponuja s strojem pletene mreže iz žice za vrtno ograje, preprežke za okna in line, kurnike, elastične posteljne mreže, kakor tudi sita, rešeta in razno lesenino.

— Zahtevajte cenik! —

Jos. Petrič v Ljubljani

na sv. Petra cesti št. 4.

Tovarniška zaloga papirja, tovarna papirnega blaga, zavod za črtanje trgovskih, poslovnih in uradnih knjig po ameriškem sistemu.

Priporoča svoje izdelke papirnih vreč najboljše kvalitete po najnižjih cenah kakor tudi razne pisarniške, pismene, konceptne in ovojne papirje.

Velika zaloga pergamentnega papirja za sirarne.

Nadalje priporoča svojo veliko zalogo pisalnega in risalnega orodja v največji izbiri. — Ceniki se dopošljejo brezplačno.

Za mnogobrojne naročbe uljudno prosi z vsem spoštovanjem

Jos. Petrič

tovarna papirnega blaga in zastopnik kr. tovarne papirja v Reki.

Škropilnice

proti peronospori

Mehovi

za žvepljanje trt.

Slamoreznice

trijerje

čistilni stroji
za žito.

Mlatilnice

kakor tudi vse druge

stroje za poljedelstvo

prodaja po najnižjih cenah

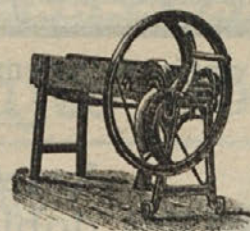
IG. HELLER

Dunaj
II,2 Praterstrasse 49.

Najboljše in najceneje se kupi pri

Karol Kavšek-a nasl.
Schneider & Verovšek
trgovina z železnino in
zaloga poljedelskih strojev
Ljubljana

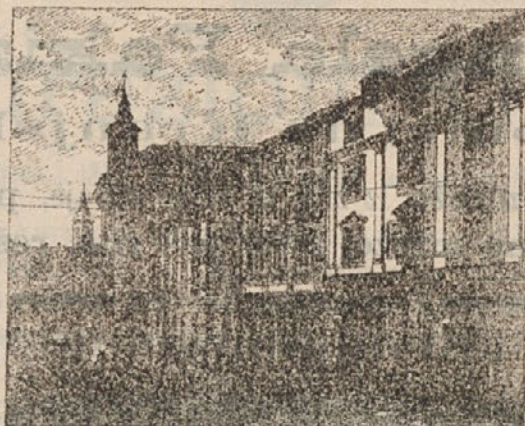
Dunajska cesta št. 18.

Vedno velika izbira mlatilnic, vratil (gepeljnov), slamoreznic vsake vrste, reporeznic, čistilnic (trijerji), mlini za čistiti (pajkl), pluge, sploh vse orodje za poljedelstvo. Vsa kovrstno orodje in stroje za rokodelce. Traverze in vezi za zidanje in okove za vrata in okna, štedilnike, nagrobne križe, trombe. Čez 200 strojev je vedno v zalogi in se vsakdo lahko prepriča, da tukaj ceneje kupi kakor od agentov ali direktno iz tovarne.

Vsak stroj se da na poskušnjo in se jamči za dobro blago eno leto.

Dobrim posestnikom dovoljuje se tudi plačilo na obroke.

Pogled na Glavni trg v Ljubljani s Trnkóczyjevo lekarno.

Doktorja pl. Trnkóczyja

prašičji prašek.

Redilni in krmilni prašek.

Redilni in krmilni prašek.

Varstveno in dietetično sredstvo za prašiče. Za notranjo rabo, služi tvorbi mesa in tolšče. Jako blagodejno vpliva na prebavne organe. Zahvalna in priporočilna pisma itd. od mnogih poljedelcev potrjujejo dobroto tega sredstva, katero bi ne smelo manjkati pri nobeni kmetiji.

 Zavojček 50 vinarjev, pet zavojčkov samo 2 K.

Dobiva se pristno samo s to varstveno znamko v vseh lekarnah, drogerijah in pri vseh trgovcih. Zahteva naj se potem izrečno dr. Trnkóczyja prašičji prašek z gorenjo znamko. Če bi ga ne bilo dobiti v gorenjih prodajalnah, piši pod naslovom

lekarna Trnkóczy, Ljubljana (Kranjsko)

na dopisnico za 5 vin. in se potem dpošlje z obratno pošto originalna zmes.

Pozor

kmetovalci! Ta redilni prašek se dobi v vseh trgovinah, torej zahtevajte ga tudi pri vaših trgovcih na deželi.

F. P. VIDIC & O^o v Ljubljani

ponudijo po najnižji ceni poljubno množino
stavbinske opeke, zarezne strešne opeke (Strangfalz-Ziegel)
in tem pripadajočo stekleno zarezno opeko.

Strešna olana iz litega železa

Peči in štedilna ognjišča (lastni izdelek).

Roman-cement, dovski Portland-cement

iz lastne tovarne, pa tudi vse druge za stavbo potrebne predmete.

Najnižje cene.

Kmetijsko društvo v sv. Petru

pri Gorici

registr. zadruga z omejenim jamstvom

prodaja

Južno sadje:

jabolka, hruške, črešnje,
grozdje itd.

Vse zelenjave:

salato, posebno italjanski
radič in druga zelišča

Zgodnji krompir.

Vino, belo in črno.

Pošiljatve pošiljajo se tudi v 5 kg
zavitkih.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda v Gorici.

Prodaja naravne in pristne
briske pridelke

po zmernih cenah.

Zaloga pristnih briskih vin:
rabule, burgundeca, rizlinga, modre
frankinje in drugih.

DESERTNA VINA.

Sedež društva je v Gorici
ulica Barzellini št. 20.

Slovenci, kupujte doma!

Kmetijsko društvo v Dobrépoljah ima v zalogi dobro obležan

*** S I R ***

dvojne vrste, masten in pust za delavce. Razpošilja se po pošti ali železnici v
celih hlebih od 25 do 30 kg, pa tudi v manjših kosih. Razpošilja in od-
govarja se točno.

!! Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!!

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1899.:
čez 2 milijona gld.

Denarni promet v devetih mesecih
čez 6½ milijona gld.

Ljudska posojilnica

Preje: Gradišče št. 1.

Sedaj: Kongresni trg št. 2., I. nadstr.

Sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 1/2 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.,
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 30. sept. 1899.:
2,112.219 gld. 99 kr.

Promet v 9. mesecih od 1. jan. do 30. sept.
1899.: **6,757.658 gld. 53 kr.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštobranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1899.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar
podpredsednik.

•dborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v St. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
gimn. profesor v Ljubljani.

Dr. Viljko Schweitzer,
odvetn. koncip. v Ljubljani.

Frančišek Birk,
stolni vikar v Ljubljani.

Karol Kaushegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Dr. Janko Breje,
odvet. koncip. v Ljubljani.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
stolni vikar v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške
blagajne v Ljubljani.